

MESLEKI ÖĞRETİM NİTELİKLERİ REHBERİ

Центар за стручно образование и обука
Qendra për Arsim Profesional dhe Trajnim
Vocational Education and Training Centre

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Центар за стручно
образование и обука

Образование за вработување
во Северна Македонија

Рехбер, "Kuzey Makedonya'da İstihdama Yönelik Öğretim" projesinin (E4E@mk) destekleriyle Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi'nin çalışma ekibi tarafından hazırlanmıştır.

Rehber'de belirtilen tutumlar yazarlara aittir ve onlar projenin, projeyi uygulayanların ve donörün fikirleriyle uyuşmak zorunda değildir.

Başlık: Mesleki Öğretim Nitelikleri Rehberi

Yayımlayan: Kuzey Makedonya'da İstihdama Yönelik Öğretim Projesi (E4E@mk)

Çalışma Ekibi:

Azra Tutikj, Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi
Boyana Politova, Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi
Goran Spasovski, Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi

Geniş ekip:

Roza Arsovska Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi
Branko Aleksovski Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi
Ridvan Zekiri Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi

Rehberin hazırlanmasına yönelik destek verenler:

Lepa Trpçeska Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi
Zoran Yovçevski Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi
Çedomir Dimovski Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi
Elizabeta Yovanovska Radanovikj Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi
Mariya Nastovska Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi

Tercüme: Kefayet Tahir

Tasarım: Koma

Değerli okurlar, karşınızda ilköğretim öğrencilerine yönelik "Mesleki Öğretim Nitelikleri Rehberi"nin birinci baskısı yer almaktadır. Amacı, mesleki öğretim ve eğitimin her öğrenciye sunmuş olduğu imkanları, şartları ve katma değerleri ortaya koymaktır. Bu rehber aynı zamanda, ilkokullarda öğrencilerin profesyonel oryantasyonu kapsamında onlara bilgilendirme, danışma ve yönlendirme çalışmalarını yapan uzman ekiplere yönelik bir aracı da temsil etmektedir.

İçerik açısından bakıldığında işbu Rehber, uzman öğrenimdeki mevcut durum, yeniliklere, kanun ve yönetmeliklerine ve bu alandaki diğer önemli süreçlere uygun olarak hazırlanmıştır. Rehberde her alan/ sektör ile ilgili ayrı ayrı somut bilgiler, nitelikler, mesleki liseler, öğrenime devam etme imkanları ve istihdam/serbest meslek bilgileri biraraya getirilmiştir.

"Mesleki Öğretim Nitelikleri Rehberi" öncelikle ülke çapındaki ilköğretim okulları uzman ekiplerine ve aynı zamanda tüm eğitim personeline, velilere, öğrencilere ve tüm okuyucu kitlesine hitap etmektedir.

Söz konusu Rehber, Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi resmi internet sitesinde www.csoo.edu.mk de yayınlanmıştır.

En derin saygılarımla,

MEÖM Müdür Vekili
Ardiyana İsahi Paloşi

İÇERİK

s. 3

Önsöz

s. 6

Giriş

s. 8

Mesleki
öğretimin
öğretim
sistemindeki
yeri

s. 10

Mesleki
öğretim
ve eğitim

s. 13

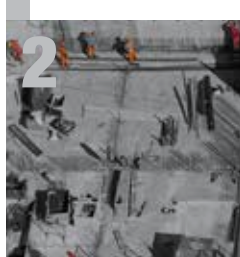
Sektörler

s. 14

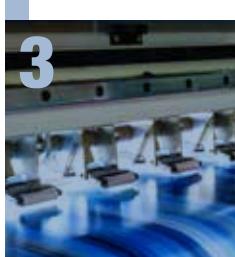
YERBİLİM,
MADENCİLİK
VE METALURJİ

s. 18

İNŞAATÇILIK
VE JEODEZİ

s. 22

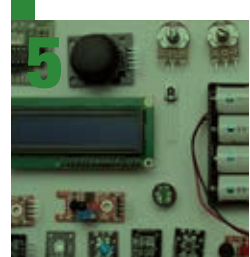
GRAFİK
TEKNİSYENLİĞİ

s. 26

EKONOMİ,
HUKUK VE
TİCARET

s. 30

ELEKTROTEKNİK

s. 38

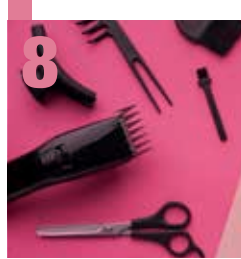
SAĞLIK VE
SOSYAL
GÜVENLİK

s. 44

TARIMCILIK,
BALIKÇILIK VE
VETERİNERLİK

s. 50

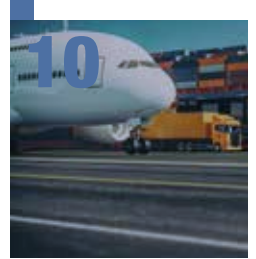
KİŞİSEL
HİZMETLER

s. 54

MAKİNACILIK

s. 64

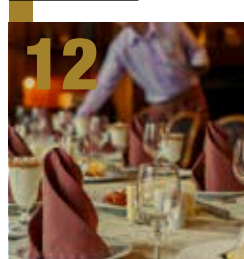
TRAFİK,
ULAŞTIRMA VE
DEPOLAMA

s. 70

TEKSTİL, DERİ
VE BENZERİ
ÜRÜNLER

s. 76

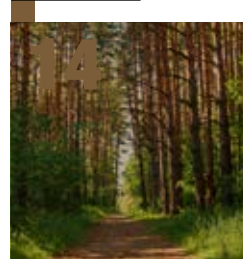
AĞIRLAMA
VE TURİZM

s. 82

KİMYA VE
TEKNOLOJİ

s. 88

ORMANCILIK
VE AĞAÇ
İŞLEMELİLİĞİ

GİRİŞ

En yeni dünya eğilimleri ve güncel sanayi, ekonomi ve teknik – teknolojik gelişmelerin göz önünde tutulmasından hareketle dünyadaki uzman öğrenim ve eğitim neredeyse her ülkenin gelişim sürecinde gelişim kaydettiren önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durumla birlikte aslında uzman öğrenim alanında, eğitimde yeni bir yaklaşım gerektiren aynı zamanda uzman öğrenimin getirilerinin tanıtımını sağlayan ve belki de en önemlisi her ülkenin ekonomisine yaslanan ana sütununu temsil eden yeni yetkinlikler ve uygulanabilir niteliklerden oluşan yeni meydan okumaların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Pratikte kullanılmakta olan yeni bilgilerin ve yetkinliklerin elde edilmesi ile öğrencinin sadece uzman öğrenim ve eğitim süreci sayesinde elde edebileceği kaliteler şüphesiz ki vazgeçilmezdir. Bu sebeplerden dolayı uzman öğrenim ve eğitim sayesinde hayatın genelini iyileştirebilmek adına yeteneğe sahip olacak aktif ve çalışkan gelecek nesillerin ortaya çıkması doğrultusunda nitelikler ortaya konulmaktadır.

Lise öğrenim sürecine kayıt olma yönündeki güncel politikaların izlenmesi ve değerlendirilmesiyle birlikte, ilköğretim okulların mezun olan genç yeteneklerin, uzman öğrenimin sunmuş olduğu imkân ve kazançların neler olabileceğiyle ilgili yeterli ve tam kapsamlı bilgi sahibi olmadıkları mütalaa edilmektedir. Meslek/alan seçiminin yapılması daha doğrusu eğitim profili/niteliğinin oluşturulması, öğrencinin kendisine ilerideki dönemlerde memnuniyet ve refah katacağı şahsi bir kararı temsil etmesi oldukça büyük önem taşımaktadır.

Uzman öğrenim imkanları sunan okullar, nitelik bakımından çok çeşitlilik, dinamik ve çağdaş eğitim programları, belirli bir şirkette pratik eğitim ve ilerideki hayata yönelik başarılı kariyer ile kişisel gelişim yolculuğunda sağlıklı ve ciddi bir taban oluşturmada gerçek destek vaad etmektedir.

Söz konusu Rehber'de uzman öğrenim hususu, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti eğitim sisteminin bir bölümü olarak ortaya konulmuş ve bu bağlamda sunulan imkanlar, ortaya konulmuştur. Öte yandan uzman öğrenimin çeşitleri ve seviyeleri, uzman öğrenim alanları/meslekleri, istihdam hususundaki nitelikler ve imkanların tanımı, bu alanlarda anılan nitelikleri içinde barındıran meslek liseleri, öğrenciler, veliler, uzman ekipler ve bu bağlamda tüm ilgili kişileri ilgilendiren birçok diğer bilgi hakkında örnekler sunulmaktadır.

UZMAN ÖĞRENİMİN EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ YERİ

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ndeki eğitim sistemi şunları içermektedir:

- ▶ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE BAKIM;
- ▶ İLKÖĞRETİM;
- ▶ LİSE VE
- ▶ YÜKSEK ÖĞRETİM.

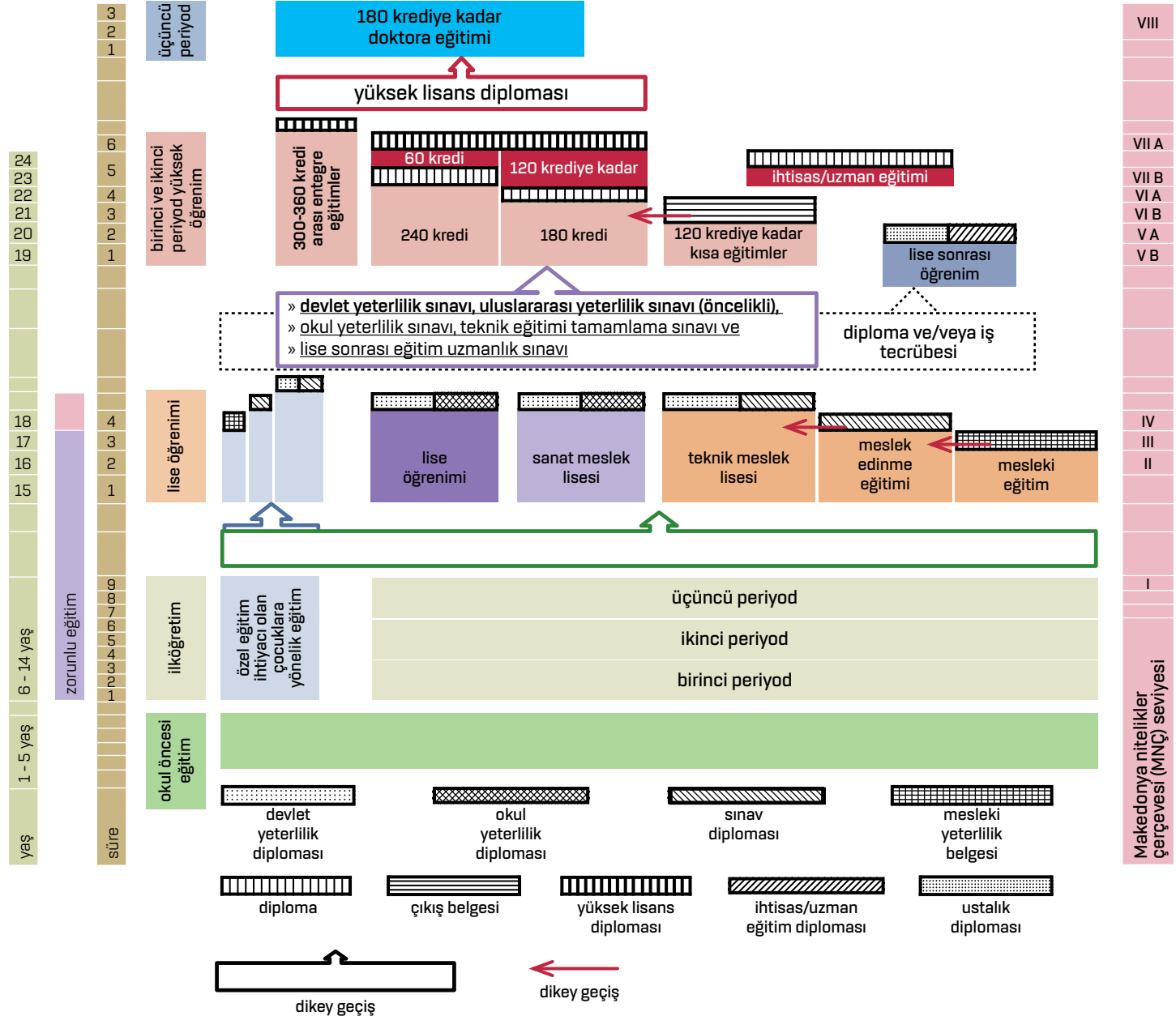
İlköğretim okullarındaki eğitim dört dilde (makedonca, arnavutça, türkçe ve sırçça) ve lisede üç dilde (makedonca, arnavutça ve türkçe) gerçekleştirilmektedir.

Lise öğretimi zorunludur ve bütün öğrencilere ücretsiz olarak aşağıda ifade edilen eğitim programları çerçevesinde gerçekleştirilir:

- ▶ LİSE ÖĞRETİMİ;
- ▶ MESLEKİ SANAT LİSE ÖĞRETİMİ;
- ▶ ÖZEL EĞİTİM İHTİYACI OLAN ÖĞRENCİLERE LİSE ÖĞRETİMİ VE
- ▶ UZMAN ÖĞRENİM.

Söz konusu şemada, Makedonya Nitelik Çerçevesi (MNÇ)'ne istinaden şekil ve seviye açısından işlevsellik bağlantısı gösterilmiştir. Burada MNÇ'den hareketle bütün seviyelerin nitelikleri gösterilmiş olup, bir bireyin eğitim süreci kapsamında okul öncesi dönemden başlayarak doktora eğitimine kadar yürüdüğü yoldaki bilgiler aşama aşama belirtilmiştir.

MAKEDONYA NİTELİKLER ÇERÇEVESİNE İSTİNADEN ÖĞRENİM TÜR VE SEVİYELERİNİN İŞLEVSEL BAĞLANTISI

UZMAN ÖĞRENİM VE EĞİTİM

Uzman öğrenim ve eğitim, kişinin bireysel gelişimini sağlayan, çalışma piyasasına dahil olabilmesi adına vazgeçilmez olan yetkinlikleri elde etmesine sebep olan daha doğrusu eğitimine devam etmesini destekleyen bütün bir sürecin önemli kısmını temsil etmektedir. Bu sayede, kendi eğitimlerine devam edebilecek aynı zamanda çalışma piyasasının çağdaşlığına, rekabet gücüne ve esnekliğine uyum sağlayanın yanında taleplerine cevap verebilecek kadroların yetiştirilmesi doğrultusunda öğrenciler ve geleceğin aktif vatandaşları elde edilmiş olur. Anılan prensipler temelinde kapsayıcılık, kalite, uygunluk, istihdam edilebilirlik, girişimcilik ve benzerleri gibi ilkelere dayanan unsurlar yer almaktadır. Bütün bu sebeplerden dolayı uzman öğrenim sayesinde toplumda, sanayide, velilerde ve öğrencilerde ortaya çıkan ve sıkıntı teşkil edebilen daha karmaşık taleplere cevap bulabilmek mümkün olduğunu ifade etmekteyiz.

Uzman öğrenim ve eğitim süreci, aşağıda ifade edilen çeşitler ve seviyeler sayesinde oluşturulabilecek programlarla mümkün olmaktadır:

- **MESLEKİ EĞİTİM**, pratik bilgiler ve beceriler elde edileceği bir veya iki yıllık bir süre zarfında devam edecek olan eğitimden ibarettir. Bu eğitime, ilköğretim eğitimini tamamlamış öğrencilerin yanı sıra ilköğretim eğitimini tamamlamamış olanlar ve paralel bir şekilde bunu bitirmek zorunda olanlar da kayıt yaptırabilmektedir. Eğitimin görülmesiyle birlikte öğrenciler, bir sınava tabi tutulurlar, ki bu sınavla birlikte onlar mesleki eğitim diplomasını elde etmiş olurlar. Dolayısıyla aynı öğrenciler, Milli Nitelikler Çerçevesi'ne (MNÇ) istinaden niteliklerin II. (ikinci) derecesini alırlar. Bu sayede program sonunda hazırlanan sınavı kazanmaları ve

çalışma piyasasına dahil olabilmeleri doğrultusunda öğrencilerin mesleki uzman öğrenimini (üç yıllık) elde etmeleriyle birlikte kendi eğitimlerini en uygun profil/nitelikte tamamlamaları imkânı tanınmaktadır.

- **MESLEK EDİNME EĞİTİMİ** toplam üç yıl sürmektedir. Bu eğitim sürecine ilköğretim eğitimini tamamlamış olan öğrencilerin yanı sıra en uygun mesleki eğitimi tamamlamış olan öğrenciler de kayıt olabilmekte daha doğrusu "geçiş" yapabilmektedir. Eğitimin belirlendiği yıllarda görülmesiyle birlikte düzenlenen sınavın geçilmesi sayesinde bu süreç tamamlanmakta olup bu sayede öğrenciler Milli Nitelikler Çerçevesi'ne (MNÇ) istinaden niteliklerin III. (üçüncü) derecesini alırlar. Bahsekonu eğitimlerin tamamlanması sayesinde öğrencilerin iki imkânı ortaya çıkmaktadır. Birincisi, çalışma piyasasına dahil olabilmekle birlikte teknik eğitimin dördüncü yılına kayıt yaptırabilmek, ikincisi ise daha önce tamamlamış olduğu üç yıllık eğitimin yanında ek sınavları da geçmesiyle birlikte üç yıllık bir çalışma tecrübesi sayesinde lise sonrası eğitime devam edebilmektir.
- **TEKNİK EĞİTİM**, öğrencileri çalışma piyasasına hazırlamakta ve/veya eğitimi devam ettirebilmelerine imkân tanımakta olan toplam dört yıllık bir eğitim sürecinden ibarettir. Teknik eğitime, ilköğretim eğitimini tamamlamış olan öğrencilerin kayıt yaptırabilmeleri mümkündür. Öte yandan, daha öncesinde meslek edinme eğitimini tamamlamış olan (üç yıllık) öğrencilerin de aynı eğitime "geçiş" yapmaları olasılığı mevcuttur. Bu eğitim, son sınavın veya lise yeterlilik sınavının kazanılmasıyla birlikte tamamlanmış olur. Lise yeterlilik sınavını kazanarak bu tip eğitimi başarılı bir şekilde tamamlamış olan her öğrenci, istediği yüksek öğretim kurumunda eğitimini devam ettirebilmektedir. Diğer taraftan, lise yeterlilik sınavını kazanarak bu tip eğitimi başarılı bir şekilde tamamlamış olan her öğrenci aynı zamanda çalışma piyasasında aktif bir rol alabilmektedir. Öğrenci, Milli Nitelikler

Çerçevesi'ne (MNÇ) istinaden niteliklerin IV. (dördüncü) derecesini elde ederek lise sonrası eğitimi bu sayede hiçbir sorun yaşamadan devam ettirebilmektedir.

- **LISE SONRASI EĞİTİM**, bir veya iki yıl süren bir eğitimidir. Bunun asıl amacı öğrencilere daha derinlemesine bilgiler, beceriler edindirmek, daha karmaşık durumlarda başarılı bir şekilde mücadele edebilmelerini sağlamak, gelişmiş teknolojilerle çalışabilmelerine imkân tanımak, yüksek kalitedeki hizmetleri sunmalarını sağlamak, işleri organize etmek, birinci dereceli idari işleri koordine etmek, yönetebilmek, danışmanlık yapabilmek yollarını öğretmektir. Teknik eğitimi, meslek edinme eğitimi tamamlamış olan veya üç yıllık iş tecrübesine sahip olan öğrenciler/adaylar bu eğitim sürecine kayıt yaptırabilmektedirler. Lise sonrası eğitimi tamamlayan adaylar Milli Nitelikler Çerçevesi'ne (MNÇ) istinaden VB (beşinci B) nitelikler seviyesini elde etmiş olurlar.

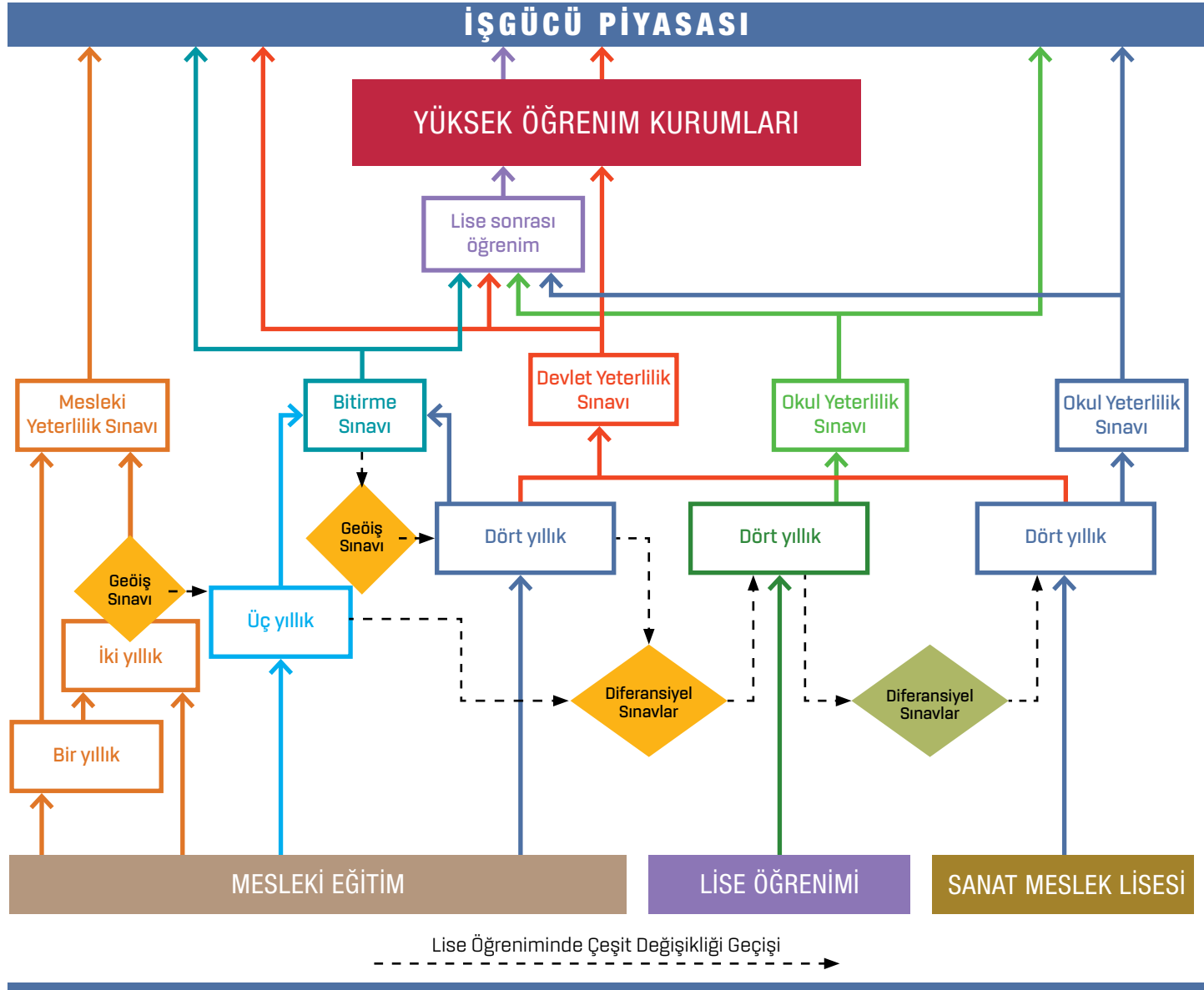
Uzman öğrenim ve eğitim sayesinde öğrenciler, kendi eğitim ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte çalışma piyasasının farklı alanlarına dahil olabilmek adına ihtiyaç duyulan ilgili nitelikleri ve becerileri elde etmektedirler. Bunun yanında **girişimci, yaratıcı ve değişikliklere hızlı tepki verme, ömür boyu öğrenme, girişimci ruhu içinde barındırma** hususlarında tam hazırlıklı olabilmek adına daha sonraki eğitimlerine devam ettirebilmeleri ve belki de daha da önemlisi ilerideki hayatlarında kendi şahsi işlerini kurma cesaretleri de teşvik edilmektedir. Uzman öğrenim çerçevesindeki eğitim plan ve programa bakıldığında, öğrencilere sunulan eğitimin haftada toplam 30 ders şeklinde "uygulandığı" görülmektedir. Bu uzman öğrenim süreci teorik bilgiler ve alıştırmalar/pratik eğitim şeklinde düzenlenmektedir. **Seri uygulamalar** ve işverenin yanında **çalışma ile birlikte öğrenme** sayesinde öğrenciler, belirli bir işverenin yanında gerçek ortamda uygulamalı bir şekilde edinilen bilgilerden ibarettir. Bu şekilde hareket edildiği zaman öğrenci, **gerçek anlamda bir "iş**

tecrübesi" elde etmenin yanı sıra işverenler de çalışanların gerçek potansiyellerini gözlemleyerek bu yolda çalışanların yaptığı işleri şekillendirebilmekte ve daha fazla sayıda iş gücüne sahip olabilmektedirler.

Uzman öğrenim ve eğitimin sosyal yönüne bakıldığında insanlar arasındaki yenilikçi, yapıcı ve aktif ruhun geliştirildiğini, bu sayede aslında toplumsal hayatın, toleransın ve karşılıklı anlayış ile saygı duymanın da ilerleme kaydettiğini görmek mümkündür. Uzman öğrenim ve eğitim sayesinde toplumda yer alan her bireye, **gördüğü öğrenim sürecinde** milli düzeyde **bir diploma alma imkânı** tanımakla birlikte, daha iyi şartlarda **hareket edebilme ve iş imkânı elde etme** şansını ortaya koymaktadır. Bütün bu çalışmalar, Avrupa Nitelikler Çerçevesi'yle (ANÇ) uyumlu olan Makedonya Nitelikler Çerçevesi (MNÇ) sayesinde elde edilebilen çalışmalardır ki bununla birlikte ülkemizde Avrupa seviyesine uyumlu kaliteli, yetkin ve nitelikli bireylerin ortaya çıkması ile son derece şeffaf olunmayı sağlamaktadır.

Açık yollar daha doğrusu yatay ve dikey geçişler, uzman öğrenim hususunda özel yolları temsil etmektedir. **Yatay geçişte** öğrenci, kendi eğitimi çerçevesinde ve tabii ki belirli şartlar altında bir eğitim profili/niteliğinden veya meslek/alandan başka bir profile/niteliğe veya mesleğe/alana geçiş yapabilmektedir. **Dikey geçişte** öğrenci, bir eğitim profilini/niteliğini tamamladıktan sonra daha doğrusu daha alt seviyeli bir eğitimi bütürdikten sonra, tekrardan belirli şartlar altında kendi eğitimi çerçevesinde daha yüksek nitelikli eğitim profiline geçiş yapabilmektedir. Elinizde tuttuğunuz bu Rehber'in nitelikler kısmının tanımlandığı yerlerde daha alt seviyedeki profil/nitelikler eğitimi tamamlamış olan bir öğrencinin daha üst seviyedeki bir profil/nitelikler eğitimine geçiş yapması çizimler şeması ile gösterilmektedir. Mevcut olan fotoğrafta, lise eğitimi tamamlamış olan öğrencilerin yatay ve dikey geçiş yapabilme imkanları net bir şekilde gösterilmektedir.

LİSE ÖĞRENİMİNİ TAMAMLAYAN ÖĞRENCİLERİN İLEREME HAREKETLERİ

Lise öğrenimini tamamlayan öğrencilerin hareket şeması

SEKTÖRLER

Uzman öğrenim ve eğitim kapsamında Milli Nitelikler Çerçevesi'ne istinaden II'den başlayarak VB seviyesine kadar tüm eğitim profilleri/nitelikleri, toplam **16 (on altı) uzman öğrenim nitelikler alanlarında** toplanmıştır. Mesleki Eğitim ve Öğretim Merkezi (MEÖM) aşağıda belirtilmiş olan toplam 16 alandan **14 (on dört) alan** ile ilgili olarak yetkili kurum konumunda bulunmaktadır:

1. YERBİLİM, MADENCİLİK VE METALURJİ;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/geologija-rudarstvo-metalurgija/>

2. İNŞAATÇILIK VE JEODEZİ;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/gradeznistvo-geodezija/>

3. GRAFİK TEKNİSYENLİĞİ;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/graficarstvo/>

4. EKONOMİ, HUKUK VE TİCARET;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/ekonomija-pravo-trgovija/>

5. ELEKTROTEKNİK;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/elektrotehnika/>

6. SAĞLIK VE SOSYAL GÜVENLİK;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/zdravstvo-socijalna-zastita/>

7. TARIMCILIK, BALIKÇILIK VE VETERİNERLİK;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/zemjodelstvo-ribarstvo-i-veterinarstvo/>

8. KİŞİSEL HİZMETLER;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/licni-uslugi/>

9. MAKİNACILIK;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/masinstvo/>

10. TRAFİK, ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/soobrakaj-transport-skladiranje/>

11. TEKSTİL, DERİ VE BENZERİ ÜRÜNLER;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/tekstil-koza-slicni-proizvodi/>

12. AĞIRLAMA VE TURİZM;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/ugostitelstvo-turizam/>

13. KİMYA VE TEKNOLOJİ;

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/hemija-tehnologija/>

14. ORMANCILIK VE AĞAÇ İŞLEMECİLİĞİ.

<http://csoo.edu.mk/pocetna/struki/sumarstvo-obrabotka-drvo/>

1

YERBİLİM, MADENCİLİK VE METALURJİ

Altın ve elmaslar sadece arama ve çok fazla kazma ile bulunabilir – Kişi, ruhunda derin bir maden kazarsa kendisi ile ilgili her gerçeği bulabilir!

Jeoloji, madencilik ve metalurji eğitim sisteminde heterojen sektör ifade etmektedir. Bu sektör üç ana sektörden ve alt sektörlerden oluşmaktadır. **Jeoloji** toprak bilimidir. Bilim olarak Jeoloji toprağın yüzey kısımlarıyla ilgilenir. Somut olarak, jeoloji, toprak kabuğunun yapısını ve röllyepte değişmelere neden olan süreçleri araştırır. **Madencilik** sanayi dalı olup maden arama süreciyle ve onlardan daha sonra faydalanma konularıyla ilgilenir. **Metalurji** metal bilimi olup onların süreçleri, elde edilmeleri ve işlemeleriyle ilgilenir. Metalurji, metallerin ve alaşımların üretimi; onların şekillendirilmesi, zenginleştirilmesi, onların yapı, içerik ve özelliklerinin belirlenmesi ile ilgilenir.

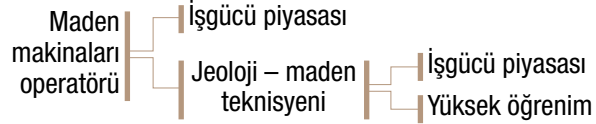
Jeoloji, madencilik ve metalurji sektörleri şu mesleki liselerde mevcuttur: **Manastır "Taki Daskalo" Belediye Lisesi, Makedonska Kamenitsa "Mile Janevski" Belediye Lisesi, Pirlpe "Gjorçe Petrov" Belediye Lisesi, Probištip "Naum Naumovski-Borçe" Belediye Lisesi ve Radoviš "Kosta Susinov" Belediye Lisesi.**

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

Maden makinaları operatörü

Madencilik makinaları ile mineral hammaddelerin yüzey ve yeraltı madenlerinden işletmeciliği icra eder; mineral hammadde işleme hatlarını yönetir; makina ve cihazları iyi çalışır durumda tutar; kendi işini planlar ve çalışma ve yaşam ortamının güvenliğini sağlamak için kural, kanun ve yönetmelikleri uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Maden kaynakları, inşaat sektörü, taş ocakları ve metalurji alanında faaliyet gösteren şirket ve/veya maden ocaklarında yüzeysel ve yeraltı maden makinaları operatörü.

DÖRT YIL

Jeoloji – maden teknisyeni

Jeolojik, hidrojeolojik ve mühendislik-jeolojik araştırmalar alanında bilgi elde edebilmek için metod, enstrüman, ekipman ve teçhizat kullanır; jeolojik araştırma sondaj kuyusu, hidro-jeolojik ve jeomekanik sondaj kuyusu, maden kuyusu, maden ve enjeksiyon sondajı yapımında yer alır; cihaz ve makinaları kullanır, mineral hammadde hazırlık süreçlerini takip eder, çalışma ve yaşam ortamının güvenliğini sağlamak için kural, kanun ve yönetmelikleri uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Jeolojik kazı operatörü, Jeoteknik ve hidrojeolojik araştırmalar operatörü, Mineral hammadde araştırma operatörü, mayınlama operatörü, Mineral hammadde hazırlama operatörü, yüzeysel ve toprakaltı işleme operatörü ve mineral hammadde ve cüruf çıkaran tüm jeoloji, madencilik ve inşaat şirketlerindeki diğer pozisyonlar.

DÖRT YIL**Metalurji
teknisyeni**

Metallerin pirometalurjik, hidro-metalurjik ve elektro-metalürjik üretim sürecine; ham metallerin rafine edilmesine; metal tozlarının elde edilmesine ve sinterlenmesine katılır; metal elde etmek ve rafine etmek için tüm süreçlerde ekipman, teçhizat ve agregatları yönetir; hammaddeleri hesaplar, ölçer, inceler, dokümantasyon ve kayıtları tamamlar ve muhafaza eder; çalışma ve yaşam ortamının güvenliğini sağlamak için kural, kanun ve yönetmelikleri uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Metal elde etme operatörü, metal işleme operatörü ve demir/nalbur üreticileri, dökümhaneler ve bağımsız metal işleme atölyelerindeki diğer tüm metalurji işlerinde.

2

İNŞAATÇILIK
VE JEODEZİ

*İyi inşa edilmiş evde
güzel ve güvenli
hissederiz!*

İnşaatçılık inşaat sanayidir. İnşaat, bina veya tesis yapımı, bakım, onarım ve iyileştirme sürecidir. İnşaat, insanlar tarafından, öncelikle bir sığınak olarak, daha sonra farklı kullanımlara sahip insanların farklı ihtiyaçları amacıyla yapılan kalıcı bir taşınmaz nesnedir.

Mimarlık; fonksiyonel, teknik, sosyal ve estetik anlayışları yansıtan, dayanıklılık, kullanılabilirlik ve güzellik ilkelerini yerine getiren şekil, alan ve ambiyansın planlanması, tasarımı ve inşasının süreci ve ürünüdür.

Jeodezi, belli bir bölgenin, ülkenin, kıtanın veya tüm dünyanın toprakları için belirli bir alan için jeodezik yüzeyler (jeodezik planlar veya haritalar) üretmek amacıyla arazi ölçüm bilimidir. Jeodezik yüzeyler, farklı enstrümanlar ve farklı çalışma yöntemleri ile arazide toplanan verilere dayanılarak hazırlanmıştır.

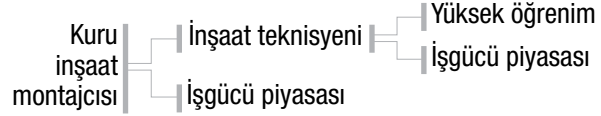
Sektör niteliklerinin mevcut olduğu mesleki liseler şunlardır: Manastır "Taki Daskalo" Belediye Lisesi; Gostivar "Gostivar" Belediye Lisesi, Debre "28 Kasım" Belediye Lisesi, Pirlepe "Orde Çopela" Belediye Lisesi, Üsküp "Zdravko Cvetkovski" Belediye Meslek Lisesi, Üsküp "Şaip Yusufi" Belediye Meslek Lisesi, Struga "Niko Nestor" Belediye Lisesi, Ustrumca "Nikola Karev" Belediye Lisesi ve Kalkandelen "Moşa Piyade" Belediye Meslek Lisesi.

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

Kuru inşaat montajcısı

Çeşitli tesislerde dekoratif ve nihai çalışmalar yapar; boya, yüksek performanslı kaplamalar, su yalıtım malzemeleri, yanmaz malzemeler, cila, duvar kaplaması ve koruma amaçlı özel kaplama, dekorasyon, sıhhi koruma gibi malzemeleri uygulamadan önce çeşitli yüzeyler (ahşap, duvar, alçı levhalar, alçı yüzeyler, beton, sentetik, harç ve metal) için hazırlık yapar; yüzeylerin nihai hazırlığını yapar, kartonpiyer plakaların yapıştırma ve montajını yapar; ısı ve ses yalıtımı yapar; duvar kaplamaları yapar; ara duvar ve onların kaplamalarını yapar; asma tavan sistemler yapar, çatı altı sistemleri ve döşeme sistemleri yapar; yüzey kontrol ve hazırlığını yapar, köşe koruma çıtaları koyar, bağlantı noktalarını ve çatlak yerlerini doldurur, düz yüzey elde etmek için macun sürer; alçıpan bağlantı yerlerini işler, süs çıtaarı ve duvar süslemelerini yapar ve tamir eder.

DÖRT YIL

İnşaat teknisyeni

Müşterilerin mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere uygun proje belgelerine uygun olarak güvenli, işlevsel ve sürdürülebilir tesisler inşa edebilme; proje dokümantasyonuna dayalı teknik dokümantasyon geliştirir; proje dokümantasyonundan miktar listesine göre teklifler toplar; inşaat işleri için gerekli teknik belgeleri planlar ve hazırlar ve inşaat işleri için kaynak planlaması yapar (inşaat makineleri, işçilik ve inşaat malzemelerinin özellikleri); ortak inşaat işlerini denetler ve monte edilen malzemeleri ve kalite performansını proje belgelerine uygun olarak kontrol eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: İnşaat işleri teknik dokümantasyon teknisyeni ve inşaat işleri uygulama ve kontrol operatörü.

Jeodezi teknisyeni

Jeodezi ölçüm aletleri, jeodezi ölçüm metodları ve bilgi işlem kullanımı ile bilgi toplama ve o bilgilerin sayısal ve grafik işlenmesi; detaylı ölçüm yapar, taşınmaz kadastrounu yapar, Jeodezi-kadastro bilgi sistemini (GKİS) kullanır; ihtiyaca göre değişik tip jeodezik raporlar hazırlar; analog ve dijital formda jeolojik tabanlar hazırlar, düzenler ve kullanır, tesisleri takip eder ve işaretler.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Kadastro işleri jeodezi uzmanı, Mühendislik jeodezi uzmanı, Şehircilik jeodezi uzmanı, alan planlaması ve yönetimi.

Mimari teknisyeni

Detay kotizasyonu yapar ve çizer, detaylı ölçüm hazırlar, genel evrak temin eder, evrakları PDF formatına dönüştürür, elektronik imza atar, ölçüm hazırlamaya yönelik proje fiyatlandırması yapar; ana şirketin standartları ve ihtiyaçları doğrultusunda teknik belgeleri saklar ve arşivler ve etaplar açısından grafik ve metin ekleri eşitleme ve tekdüzelik yapar; yüksek yapı inşaatı alanındaki teknik dokümantasyonun metinsel ve grafiksel eklerini okur ve analiz eder; öngörülen dinamiği uygular; kendi ekibinin çalışmasını koordine ve organize eder; onaylanan inşaat teknolojisi uyarınca projenin gerçekleşmesine yönelik faaliyetler icra eder; belli etap yada pozisyon ile ilgili inşaat çalışmalarının kontrolünü ve onayını yapar; alet, ekipman ve inşaat teçhizatına olağan, olağandışı yada önlem maksatlı kontroller yapar ve çalışma şartlarında sağlık ve güvenlik önlemlerini hayata geçirerek yangınlardan korunma ve çevreyi koruma önlemleri alır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Proje dokümantasyonunun hazırlanmasında işbirlikçi ve mimari açıdan inşaat işlerinin icra edilmesine yönelik operatör-yüklenici.

İç mimar tasarım teknisyeni

İç tasarım kısımlarını planlar ve organize eder ve iç tasarım çözümlerine yönelik yapıcı çözümler ve malzeme teklifleri sunar; iç tasarım için teknik dokümantasyon hazırlar; alan ölçümü yapar, kaydedilen (ölçümü yapılan) alanın krokisini çizer, düzenlenecek iç alanın temel, kesit ve detaylarını çizer, uygun yazılım ile 3D sunumlar hazırlar, ihtiyaç duyulacak malzemelerin miktarlarını hesaplar, proje dokümantasyonuna uygun olacak şekilde iç tasarımda monte edilecek malzemelerin düzgün monte edilmesini kontrol eder,

Mobilya üretimi, rekonstrüksiyonu, konzervasyonu ve revitalizasyonu alanındaki teknik belgelerin metinsel ve grafik eklerini okur ve analiz eder; çalışma teknolojisi yada mobilya imalatı teknolojisine uygun olacak şekilde projenin hayata geçirilmesine yönelik öngörülen çalışma dinamiğini uygular, belli etap yada pozisyon ile ilgili iç tasarımdaki inşaat çalışmalarının kontrolünü ve onayını yapar; alet, ekipman ve inşaat teçhizatına olağan, olağandışı yada önlem maksatlı kontroller yapar ve çalışma şartlarında sağlık ve güvenlik önlemlerini hayata geçirerek yangınlardan korunma ve çevreyi koruma önlemleri alır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: İç mimarlık ve mobilya tasarım ve montaj operatörü ve iç tasarım dokümantasyonu hazırlama aşamasında yardımcı.

3

GRAFİK TEKNİSYENLİĞİ

**Tasarım kültür oluşturur,
kültür değerleri
şekillendirir, değerler ise
geleceği belirler!**

Grafik teknisyenliği sektörü multidisiplinerdir, yani içerisinde farklı alanları ihtiva eder. Grafik sanayi imalat sanayidir ve üstünde çalıştığı ana "hammadde" bilgidir. Teknik-grafik düzenleme ve grafik tasarım bilgiye şekil verir, daha doğrusu içeriğe alması gerektiği şekli verirler. Bunu hem estetik hem etik hem de işlevsel kalite açısından yaparlar. Grafik teknoloji bu bilginin üretimi ve öğaltması ile uğraşır. Grafik teknisyenliğindeki trendler kaliteli bilgi edinmeye yöneliktir. Buradaki amaç orijinale uygun yapılıp hızlı ve kaliteli bir şekilde çoğaltılması ve tüketiciye, daha doğrusu okuyucuya ulaştırılmasıdır.

Grafik tasarım niteliklerinin mevcut olduğu mesleki liseler şunlardır: Manastır "Taki Daskalo" Belediye Okulu, Pirlepe "Riste Risteski – Riçko" Belediye Okulu, Üsküp "Dimitar Vlahov" Belediye Meslek Lisesi.

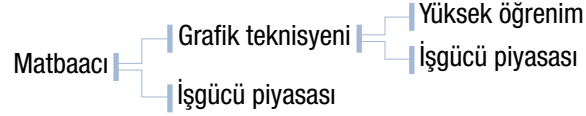
SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

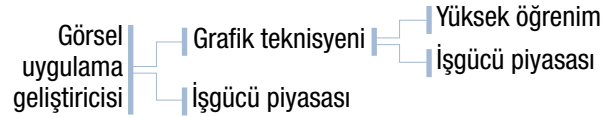
Matbaacı

Konvansiyonel ve konvansiyonel olmayan baskı teknik makinalarını yönetir ve onların bakımını yapar; basım öncesi operatöründen aldığı talimatlar doğrultusunda üretime yönelik uygun malzeme ile basım makinasını hazırlar; verilen basım örneklerine uygun olarak renk hazırlar, boya dolumu yapar ve baskı makinalarına malzeme doldurur; bilgisayarlı kontrol birimlerinde çalışılacak bilgiyi elinde bulundurur; baskı esnasında kalite kontrolü yapar; sorunları belirler ve hataları düzeltir; baskı makinalarını çalışır durumda tutar; değişik baskı teknikleri uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrenci, konvansiyonel baskı makinaları baskı teknisyeni, konvansiyonel olmayan baskı makinaları baskı teknisyeni veya basım alanının diğer dallarında uğraşan büyük baskı makinaları timlerinde veya bireysel küçük baskı makinalarında çalışabilir.

Görsel uygulama geliştiricisi

Serbest alanda reklam amacıyla, mesaj göndermek maksadıyla görsel uygulamaların tasarımını yapar; reklam panoları, yanıp sönen reklamlar, posterler ve benzeri farklı dış mekân reklam türleri için görsel tasarım hazırlar; tampon ve serigrafi tekniklerinde yapılan uygulamaların tasarımını hazırlar; dijital baskı teknikleri ile görsel baskı uygulamaları tasarlar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: görsel uygulama geliştiricisi, konvansiyonel olmayan baskı tekniği yazıcısı ve çeşitli görsel uygulama hazırlayan diğer iş yerlerinde.

**Grafik
teknisyeni**

Kopyalama şablonlarından, baskı formundan baskı ve nihai ürüne kadar grafik ürün üretir; Grafik teknisyeni, fotokopi şablonları ve basılacak formların hazırlık ve baskı aşamasının operasyonel konuları üzerinde çalışır; baskı makinalarının baskıya hazırlanmasında, baskı sürecinin yönetilmesi sürecinde, grafik ürünlerin tamamlanması adım ve süreçlerinde, grafik üretim süreçlerinin kontrolünde ve makine, teçhizat ve çalışma ortamının bakımında çalışır; mesai arkadaşları ve müşterilerle iş birliği içindedir ve iletişim halindedir.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Grafik hazırlık ve baskı operatörü ve grafik ürün tamamlama operatörü ve ayrıca ofset, flekso, bakro, sirobaskı ve diğer baskı çeşitlerinin (çoğaltma) kullanıldığı uzmanlaşmış imalathanelerde, baskı bölümleri olan diğer sektörlerde, kopyalama şablonları ve baskı formları hazırlayan ve imal eden uzmanlaşmış firmalarda; ambalaj, kartonaj ve kâğıt işleme ne kesme ve üretimi konusunda uzmanlaşmış şirketlerde.

**Grafik
tasarım
editörü**

Grafik ürünü ile ilgili fikir projesi geliştirir ve aynısını baskıya hazırlar.

Grafik Editörü - Tasarımcısı, grafik ürünlerin fikir projelerinin tasarım ve hazırlanmasındaki operasyonel çalışmalarda, yayınların grafik ve teknik hazırlık aşamalarında, kopya şablonları ve baskı formlarının hazırlık ve imalatında ve grafik malzemelerin teknik hazırlığında çalışır.

Grafik Editörü - Tasarımcısı liseyi bitirdikten sonra matbaada, tasarım stüdyosunda, yayıncılık alanındaki grafik şirketinde, grafik tasarım konusunda uzmanlaşmış firmalarda ve grafik tasarım alanındaki diğer işlerde çalışabilecektir.

4

EKONOMİ,
HUKUK VE
TİCARET

**Para dünyayı, iş dünyası işe parayı döndürür.
Kendine inan ve iş dünyasına dahil ol!**

Ekonomi, geçim kaynaklarının sağlandığı bir sosyal yaşam alanıdır. Bu kaynaklar genellikle doğal ve ekonomik olarak ikiye ayrılır. Doğal ürünler doğanın bir armağanıdır, ancak küçük miktarlardadır ve tüketmek için genellikle rafine edilmelerine ihtiyaç vardır. Bugünkü gelişmişlik düzeyinde insanların ihtiyaçları öncelikle ekonomik kaynaklar üzerinden sağlanır. Bunlar insan çalışması ve emeği ile yaratılanlardır. Bu sebepten dolayı ekonominin sanayi ya da ekonomik ürün üretimi olduğu söylenir.

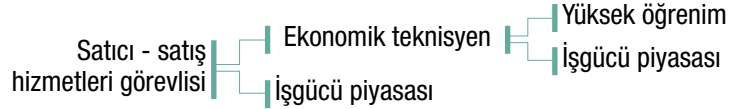
Emtia ticareti koşullarında, bir yandan üretici veya icracı ile hizmetlerin (alıcı, tüketici) kullanıcısı arasında mal ve hizmet alışverişi, emtia değişimi veya sadece emtia borsası olarak gerçekleşir. Bu alışveriş kapsamındaki üretimden tüketime kadar devam eden sirkülasyon, piyasa ve paranın aracılığıyla, daha doğrusu alışveriş olayının mevcudiyeti ile gerçekleşir.

Ekonomi niteliklerinin mevcut olduğu mesleki liseler şunlardır: Manastır "Yane Sandanski" Belediye Meslek Lisesi, Köprülü "Yovçe Tesliçkov" Belediye lisesi, Vrapçište "Negotino" Belediye lisesi, Gevgeli "Yosif Yosifovski" Belediye lisesi, Gostivar "Gostivar" Belediye ekonomi lisesi, Kavadar "Dobri daskalov" Belediye lisesi, Kırçova "Mirko Mileski" Belediye lisesi, Kırçova "Drita" Belediye lisesi, Koçana "Lyupço Santov" Belediye lisesi, Kumanova "Pero Nakov" Belediye lisesi, Ohri "Aziz Kiril ve Metodiy" Belediye lisesi, Pirlpe "Kuzman Yosifovski – Pitu" Belediye lisesi, Radoviş "Kosta Susinov" Belediye lisesi, Üsküp "Koço Ratsin" Belediye lisesi, Üsküp "Vasil Antevski – Dren" Belediye lisesi, Üsküp "Arseni Yovkov" Belediye lisesi, Üsküp "Cvetan Dimov" Belediye lisesi, Üsküp "Şaip Yusufi" Belediye lisesi, Üsküp "Saraj" Belediye lisesi,, Ustrumca "Yane Sandanski" Belediye lisesi, Kalkandelen "8 Eylül" Belediye lisesi ve Struga "Niko Nestor" Belediye lisesi.

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

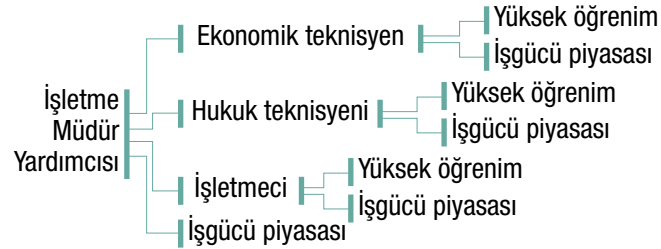
NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

Satıcı - satış hizmetleri görevlisi

Mağaza içeirisinde ürün kabuleder ve satar, satılan ürünlerin tahsilatını yapar ve kayıt tutar; telefon yardımıyla ya da e-ticaret üzerinden satış yapar; tüketicilerin ihtiyaçlarını belirler, tüketicilerin haklarına ve satıcıların satış esnasındaki yükümlülüklerine saygı duyar; güvenlik ve iş güvenliği ile ilgili kuralları uygular ve kişisel verileri korur.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Satış elemanı, telefon üzerinden satış elemanı, mağaza teftişi, perakende satış elemanı ve becerilerine uygun olarak diğer satış yerlerinde.

ÜÇ YIL

İşletme Müdür Yardımcısı

İşletme alanındaki faaliyetleri planlar, organize eder ve uygular, daha doğrusu tüzel kişiliklerin iş süreçlerinde ve kurumların çalışmalarında ofis işleri ve iş iletişimi faaliyetlerini gerçekleştirir; idari hizmet sunarken yasalara, standartlara ve prosedürlere uyar; ofis malzemelerini kullanır ve bakımını yapar; defter ve kayıtları tutar; çalışma evraklarını hazırlar, oluşturur, depolar ve bulur; "körler" alfabesi kullanır; ödeme enstrümanlarını dolduru ve kullanır; mesai arkadaşları, müşteriler ve iş dünyasından diğer kişiler ile uygun yazılı ve sözlü iletişim sağlar; tü-el kişi ve kurumlar ile elektronik haberleşme kullanır; kişisel veriler korunması, güvenliğin sağlanması, sağlık ve iş güvenliği ile ilgili kuralların uygulanmasına özen gösterir.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Müşteri hizmetleri operatörü, bilgi işlem operatörü, sigorta müdür yardımcısı, idari müdür yardımcısı, lojistik temsilcisi, depo sorumlusu ve sahip olduğu beceriler doğrultusunda sektördeki diğer işlerde.

Ekonomik teknisyen

Mali çalışma, muhasebe, bankacılık işlemleri, pazarlama, sigorta ve ticari operasyonlardaki faaliyetleri planlar, organize eder, yönetir ve yürütür; yurtiçinde ve yurtdışında ekonomik gelişmeleri ve ihtiyaçları izler; iş iletişimini sağlar; Ekonomideki etik değerlere, yasalara, mevzuata, standartlara ve yönetmeliklere uyar.

Yurtiçinde ve yurtdışında alım - satım, bankacılık, sigorta ve pazarlama faaliyetlerinde bulunur; Muhasebe kayıtlarını tutar, muhasebe ve finansal bilgileri hazırlar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Mali işler görevlisi, muhasebeci, pazarlama görevlisi, banka görevlisi, satış görevlisi, sigortacı ve ekonomi alanındaki diğer işler.

Hukuk teknisyeni

İdari-teknik, ofis, sekreterlik ve arşiv çalışmaları faaliyetlerini planlar, organize eder ve uygular; mevzuatın ilgili alanlarda uygulanmasını takip eder; idari görevleri ve idari-teknik ve yardımcı işleri yerine getirir; toplantılar ve tutanaklar düzenler, kayıtları tutar, promosyon etkinlikleri ve iş seyahatleri düzenler; Büro ve arşiv işlemlerinde arşiv ve belgesel materyalleri, mahkeme davalarını ve idari kayıtları tutar

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: İdari işler görevlisi, arşiv görevlisi, teknik yönetici, yargı görevlisi ve yeterlilikleri uyarınca sektördeki diğer işler.

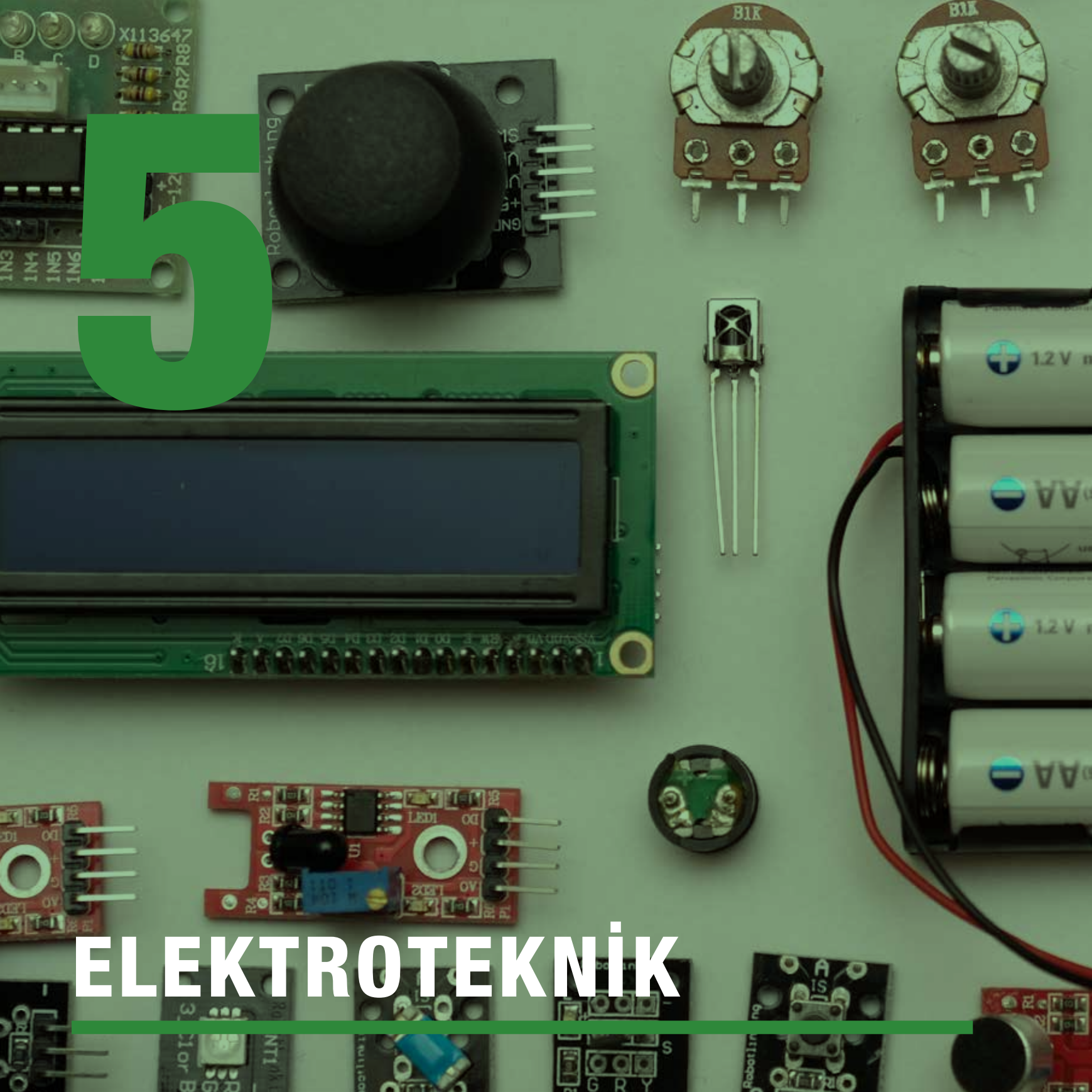
İş yöneticisi

İdari-teknik çalışma, planlama yardımı, hazırlık, operasyonelleştirme, projelerin organizasyonu ve kontrolü, halkla ilişkiler ve defter tutma alanlarında görev ve görevleri yerine getirir; evrak hazırlanması, düzenlenmesi, çoğaltılması, yayınlanması, kaydedilmesi ve dağıtılması gibi işler, hesaplamaların yapılması, veri işleme, iş yazışmaları, kısa bildirimlerin formüle edilmesi ve tüzel kişinin devam eden faaliyetlerine yardımcı olma görevlerini yerine getirir; günlük postaları alır ve düzenler, iç yazışmaları tutar, toplantı materyalleri hazırlar, planlar ve dağıtır ve toplantı tutanakları tutar; müşteri ve gelen telefon aramalarını kabul etmek ve iletmek, elektronik ve diğer mesajları göndermek ve almak; protokol ve irtibat listesinin tutulması ve güncellenmesi; yurtiçinde ve yurtdışında iş gezileri ve tanıtım etkinlikleri ve faaliyetlerin hazırlanması ve organizasyonuna katılım sağlama.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Teknik yönetici, idari işler görevlisi, proje asistanı, halkla ilişkiler asistanı, muhasebeci ve yeterlilikleri doğrultusunda sektördeki diğer işler.

5

ELEKTROTEKNIK

Nikola Tesla elektriği keşfetti, Edison ampülü... sen neyi yaratabilirsin?

Elektroteknik, genellikle elektriğin üretimi, iletilmesi ve uygulaması üzerine odaklanan bir mühendislik alanıdır. Bünyesinde elektrik enerjisi, elektronik, telekomünikasyon/haberleşme ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin incelenmesini bulunduran geniş bir bilim dalıdır.

Elektroteknikğin bir parçası olarak elektrik enerjisi, bünyesinde elektrik enerji üretim tesisleri, elektrik enerji dağıtım sistemleri (elektrik taşıma sistemleri), dağıtım noktaları, elektrik enerji sağlama sistemleri (elektrik distribüsyon sistemleri) ve elektrik enerji kullanıcılarını araştırır.

Elektroteknik ve telekomünikasyon sistemlerinin hızlı değişim ve gelişime tabi oldukları tartışılmaz bir gerçektir. Elektroteknik ve telekomünikasyonun kapsama alanına şunlar girmektedir: Anahtarlama merkezleri dahil olmak üzere mobil iletişim telekomünikasyon ekipmanı, baz istasyonları, mikro dalga bağlantıları, tekrarlayıcılar, anten sistemleri ve diğer yardımcı ekipman (güç kaynağı vb), radio ve televizyon sistemlerini oluşturan cihazlar, telekomünikasyon ağları, elektronik montaj aletleri, aygıtlar ve çevresel ekipmanlar.

Bilgi ve iletişim teknolojileri, bilim ve teknolojinin gelişmesi ve bilgi teknolojisinin insan hayatının her alanına nüfuz etmesi ile elektrik mühendisliğinin en hızlı büyüyen ve en dinamik kısımlarından biridir. Günümüzde, bilgi ve iletişim teknolojisi, Bilgi işlem alanı birinci iş alanı olsun ya da olmasın, ve ya sadece ana faaliyet dalına destek veren birim olarak olsun, bir şirketteki tüm sektörler arasında bir bağlantı görevi görür. Bilgi işlem teknolojileri kapsamına giren ana konular şu şekildedir: veritabanları, bilgisayar bir bütün olarak oluşturan elektronik cihazlar ve dış bağlantı parçaları, bilgisayar sistemleri ve ağları, robotik, akıllı sistemler, süreç otomasyonu, web programlama dahil elektronik cihazlar vb.

Dijital teknoloji, yapay zekâ, robotik ve otomasyonun gelişmesi işgücü piyasasını büyük ölçüde yeniden düzenleyecek ve bu teknolojilerle ilgili mesleklere sahip personel ihtiyacı doğacaktır. Elektrik mühendisliği alanında ortaya çıkan önemli teknolojilerden ve eğilimlerden bazıları şunlardır: yapay zekâ, robotik, sanal gerçeklik, bina ve tesis otomasyonu, endüstriyel otomasyon, büyük miktarda veri toplama, depolama ve işleme ve onların insancillaştırması, daha doğrusu niteliksel bilgilerin, mobil uygulamaların ve cihazların analitik olarak çıkarılması.

Elektroteknik niteliklerinin mevcut olduğu mesleki liseler şunlardır: Manastır "Gorgi Naumov" Belediye Meslek Lisesi, Köprülü "Kole Nedelkovski" Belediye Meslek Lisesi, Gostivar "Gostivar" Belediye Meslek Lisesi, Kavadar "Kiro Spancov" Belediye Lisesi, Kırçova "Mirko Mileski" Belediye Lisesi, Kırçova "Drita" Belediye Lisesi, Koçana "Goşo Vikentiev" Belediye Lisesi, Kriva Palanka "Gorçe Petrov" Belediye Lisesi, Kumanova "Natse Bugoni" Belediye Lisesi, Negotino "Aziz Kiril ve Metodiy" Belediye Lisesi, Ohri "Aziz Naum Ohridski" Belediye Meslek Lisesi, Pirlepe "Riste Risteski" Belediye Lisesi, Radoviş "Kosta Susinov" Belediye Lisesi, Üsküp "Vlado Tasevski" Belediye Meslek Lisesi, Üsküp "Boro Petruşevski" Meslek Lisesi, Üsküp "Mihaylo Pupin" Belediye Meslek Lisesi, Struga "Niko Nestor" Belediye lisesi, Ustrumca "Nikola Karev" Belediye Lisesi, Kalkandelen "Moşa Piyade" Belediye Meslek Lisesi, İştip "Kole Nehtenin" Belediye lisesi, İinden "İinden" Belediye Lisesi.

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

İKİ YIL

Oto elektrikçi

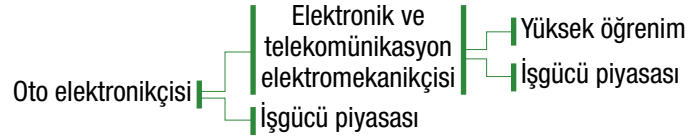

Motorlu araç elektrik tesisatına müdahaleler yapar, motorlu araçların elektrik bileşenlerini monte eder ve söker; sensörlerin düzgün çalıştığını kontrol eder ve ayarını yapar; ateşleme, çalıştırma, enjeksiyon, ön ısıtma ve araç güvenlik sistemlerini teşhis ve tamir eder; Araç bakımı ve arızaların giderilmesi sürecinde çeşitli cihaz, alet, ekipman ve malzemeleri kullanır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Oto elektrikçi ve oto elektrikçi alanındaki diğer iş yerlerinde.

ÜÇ YIL

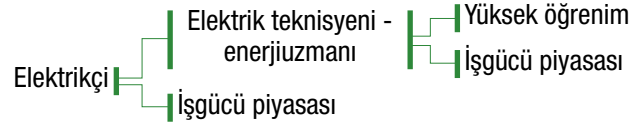
Oto elektronikçisi

Komple elektrik tesisatını kurar, motorlu araçların elektrikli ve elektronik bileşenlerinin bakımını yapar; otomatik tanılama gerçekleştirir, hataları okur ve hataları giderir ve ardından hataları siler. Sensörlerin çalışırılığını kontrol eder ve ayar yapar; Ayrıca çalıştırma, ateşleme, enjeksiyon, ön ısıtma, araç güvenlik sistemleri, ABS, ESP, ASR sistemleri için teşhis ve onarım da yapabilir; CAN sistemlerinin blok diyagramlarını ve fonksiyonel diyagramlarını yorumlar ve bunlara tanı koyar; motorlu araçlardaki OBD sistemlerini test eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Oto elektrikçi, oto elektronikçi ve becerileri doğrultusunda sektördeki diğer işler.

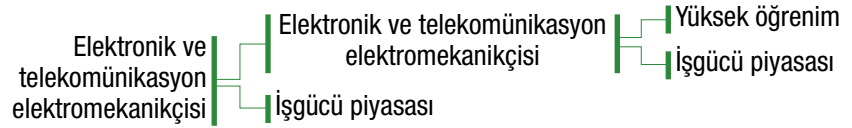
Elektrikçi

1 kW'ya kadarki bina ve tesislerde elektrik hattı çeker, servisini ve bakımını yapar; elektrik cihazları, tesisat sigortaları, anahtarlar, sayaçlar, elektrik dağıtım tabloları ve 1kW'ya kadarki diğer cihazları monte eder, bağlar ve demonte eder; ışıklandırılacak alanın ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda ışık kaynakları ve lambalar monte eder, bağlar ve demonte eder; farklı ölçüm aletleri ile elektriksel büyüklüklerin ölçümünü ve kontrolünü yapar; topraklatı ve topraküstü elektrik hatlarının döşenmesi için pratik becerilere sahiptir; elektrik makinaları yönetmek için elektrik tesisat ve elektromotor hatları döşer ve elektrik tesislerin düzenlenmesi, servis edilmesi ve bakımlarının yapılmasını gerçekleştirir; güç tesislerindeki demonte ekipmana manipülasyon (dahil olma durumunun değiştirilmesi) uygular ve yapar; farklı durumlarda ve tesislerde enerji verimliliği için teklifler yapar ve elektrik enerji sarfiyatını azaltmaya yönelik eylemler alır.

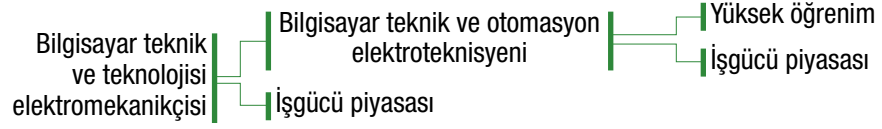
Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Kurulum ve bakım elektrikçisi; güç tesislerinde (tesis ve hat) elektrik montajcısı; 1kW'ya kadar olan altyapılarda elektrik montajcısı ve enerji verimliliği yüksek cihazlar montajcısı ve ayrıca becerileri doğrultusunda sektördeki diğer işler.

Elektronik ve telekomünikasyon elektromekanikçisi

Elektronik ve telekomünikasyon cihaz ve ekipmanlarında hata oluşma nedenlerine tanı koyar; haberleşme cihazlarının kurulumunu yapar ve elektronik cihazlara takım ve alttakımlar (hesaplar ve yapar) geliştirir; elektronik cihazları ve sistemleri tanıır ve bu cihazların ve sistemlerin yapımında kullanılan malzemeleri bilir; elektroteknik alanında pratikte kullanılan alet ve ölçüm cihazları kullanır; sesli ve görüntülü teknik uygulamalar; elektrik elementlerin ve cihazların özelliklerini araştırır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Elektrik cihaz ve teçhizat elektromekanikçisi; telekomünikasyon cihazları ve telekomünikasyon ekipmanları elektromekanikçisi; sesli ve görüntülü teknik elektromekanikçisi ve becerileri doğrultusunda sektördeki diğer işler.

Bilgisayar teknik ve teknolojisi elektromekanikçisi

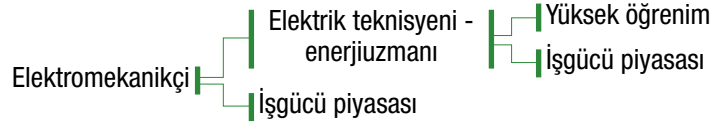
Donanım ve yazılım çözümleri üzerinde çalışır; kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda bilgisayar çözümleri tasarlar ve testlerini yapar; bilgisayar bilimleri ve matematiksel analizler doğrultusunda teori ve ilke uygulamasıyla yazılım gelişiminde öneride bulunur;

klavyeler, modemler, yazıcılar, tarayıcılar vb. bağlantılı birimlerle çalışır; ağ kurar, yapılandırır ve bakımını yapar; bilgisayar ve bilgisayar ekipmanlarının hata tespitini, servisini ve bakımını yapar; programlayıcı sayesinde programın mikro denetleyiciye yerleştirilmesini yapar ve programlama prosedürünü gerçekleştirir.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Bilgisayar donanım elektromekanikçisi ve bilgisayar teknolojileri elektromekanikçisi ve bilgisayar teknik ve teknolojileri elektromekanik alanındaki diğer pozisyonlarda ve becerileri doğrultusunda diğer görevleri icra edebilir.

ÜÇ YIL

Elektromekanikçi

Küçük elektrikli ev aletlerinin ve el tipi elektrikli aletlerin servis ve bakımını yapar; transformatörlerin, AC ve DC elektrikli rotasyon ile çalışan aletlerin ve el tipi elektrikli el aletlerin arızalarının nedenlerini teşhis eder; transformatörlerin, AC ve DC elektrikli rotasyon ile çalışan aletlerin servislerini yapar; bobinler yapar, transformatörlere ve AC ve DC elektrikli rotasyon ile çalışan aletlere bobinler ekler ve onları bağlar, AC ve DC ile çalışan transformatör ve rotasyonlu makinaların ölçüm ve testlerini yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Tesis elektromekanikçisi; soğutma ve termik cihaz elektromekanikçisi; Bobin elektromekanikçisi ve küçük ev aletleri elektromekanikçisi, bilgisayar teknik ve teknolojileri alanındaki diğer elektromekanik pozisyonlarında ve becerileri doğrultusunda benzeri pozisyonlarda görev alabilir.

ÜÇ YIL

**Elektrik
şebekeleri
elektrikçisi-
elektrik
montajcısı**

Konut ve endüstriyel binaların elektrik tesisatını yapar ve bakımını yapar; elektrik tesisatlarında ölçümler yapmak; korunma ve yıldırımdan korunma için topraklama çalışmaları yapar; uygun iletken ve kablolarla şalt sistemi (WG), ölçüm şalt sistemi (MWG) ve şalt sistemi (RT) bağlar; toprakaltı ve topraküstü güç hatları ve ızgaralarının montajını yapar; güç kablolarını döşer, ekler ve bağlar; farklı ölçüm aletleri yardımıyla elektriksel büyüklüklerin ölçümünü ve kontrolünü yapar; Güç Transformatorü Elemanlarını (ETR) çeşitli CN / LV Transformator İstasyonları (TS) üzerine montaj, sökme, kontrol ve muayenelerini yapar; elektrik makinelerinin ve elektrik motorlarının işletilmesi ve yönetimi için elektrik tesisatları kurar ve alçak gerilim ve orta gerilim enerji santrallerini (tesisler ve hatlar) kurar, servis ve bakımını yapar; enerji tesislerinde sökülmüş ekipmanlarla manipülasyonlar (eklem pozisyonunun değiştirilmesi) uygular ve gerçekleştirir; farklı durumlarda binalarda enerji verimliliğini artırmak ve farklı eylemler ve faaliyetler yoluyla enerji maliyetini azaltmak için teklifler yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Elektrik enerjisi ağları elektrik montajcısı, kurulum ve bakım elektrikçisi, Elektrik enerjisi tesisleri elektrik montajcısı, 1kW güce kadar elektrik kurulum ustası ve düşük enerji sarfiyatı yapan cihaz ustası ve becerileri doğrultusunda benzer iş pozisyonlarında.

DÖRT YIL

**Bilgisayar
teknîği ve
Otomasyon
Elektrikçisi**

Bilgisayar teknolojileri ekipmanları ve otomatik süreçler üzerinde elektro-teknik müdahaleler yapar; programlama dillerini kullanarak bilgisayar sistemlerinin ve otomatik işlemlerin programlanmasını gerçekleştirir; veritabanlarıyla bağımsız çalışır; bilgisayarları, bilgisayar ağlarını ve çevre bilgisayar ekipmanlarını kurar, onların bakımını ve servisini yapar; akıllı sistemler ve robotlarla çalışır; web sitelerine görsel ve programsal müdahaleler yapar ve bilgisayar teknolojisinde standartları uygular vb.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği alanlar: Bilgi işlem teknolojileri sanayi, bilgisayar ağları, akıllı ve robot sistemleri, web tasarımı, üretim, elektrik enerjisi üretim ve dağıtımı, açık ve kapalı alanların ışıklandırılması, otomasyonlu sanayi tesisleri, apartman binaları, kamu hizmet binaları, medya temsilcilerinde, turizm, ağırlama/konaklama, eğitim, bilim, sağlık, tarım ve benzeri alanlardaki kurumlarda ve kendi işini yapabilecek olup çalışabileceği pozisyonlar şu şekildedir: robotik ve akıllı sistemler teknisyeni, veritabanı operatörü, süreç otomasyonu teknisyeni, bilgisayar teknik elektronikçisi, bilgisayar sistemleri ve ağları teknisyeni, web teknisyeni ve bilgi işlem teknolojileri teknisyeni ve becerileri doğrultusunda benzer pozisyonlarda.

Elektronik ve Telekomünikasyon Elektroteknikçisi

Otomatik ve kontrol sistemleri, ses ve video cihazları, telekomünikasyon ekipmanı ve ağları ve mobil telefonların montaj, kurulumu, bakımı, servisi ve işletimi yapar; işi izler ve optimizasyon yapar; sorunları çözer, kalite kontrolü yapar, iş güvenliği ve çevre güvenliği kurallarını uygular.

Elektronik ve Telekomünikasyon Elektroteknikçisi niteliklerini edinen öğrencinin çalışabileceği alanlar: mobil telefon operatörleri, telekomünikasyon operatörleri, yayın evleri ve istasyonları, medya, kamu hizmetleri, trafik ve ulaşım şirketleri, elektronik veri üretimi, iletimi ve dağıtım şirketleri, sağlık ve sosyal hizmetler, eğitim ve bilim kurumları, turizm ve ağırlama acentaları, tarım ve çevre düzenleme şirketleri, film endüstrisi ve diğerleri, ayrıca kendi işini de kurabilir ve buralarda: elektrikli araç, gereç ve element teknisyeni, otomatik ve kontrol sistemleri elektroteknikçisi, radyo ve televizyon cihazları elektroteknikçisi, telekomünikasyon sistemleri ve ağları elektroteknikçisi, mobil cihazlar elektroteknikçisi, görüntü ve ses kayıt ve montaj personeli ve becerileri doğrultusunda benzer pozisyonlarda görev alabilir.

Elektrik teknisyeni

Elektrik tesisat ve aydınlatmasında kusurları tespit eder ve elektriksel ve elektriksel olmayan müdahaleleri yapar, güç yönetimi ve regülasyonu için ölçüm cihazlarından elde edilen parametreleri ve verileri kontrol eder ve analiz eder, elektrik santralleri, elektroenerji tesislerini ve istasyonları yönetir, kontrol eder ve bakımlarını yapar, yüksek voltaj ve düşük voltaj güç şebekeleri müdahaleler yapar. Elektrikli el alet ve cihazlarının servis bakımı, bakımı ve onarımı yapar.

Elektrik teknisyeni niteliklerini elde eden öğrenci şu alanlarda çalışabilir: elektrik üretimi, iletim ve dağıtım, dış ve iç aydınlatma, endüstriyel tesisler, konutlar, kamu hizmetleri, küçük el aletleri servisleri, medya, turizm, konaklama, eğitim, bilim, sağlık, tarım, ya da kendi işini kurabilir. Tüm bu alanlarda çalışabileceği pozisyonlar şu şekildedir: Elektrik tesisatı ve aydınlatma elektrik teknisyeni, elektro enerji alanında haberleşme, ölçüm ve yönetim dallarında elektrik teknisyeni, elektrik enerji üretim ve dağıtımında elektrik teknisyeni, elektrik makine ve elektrik tesis operatörü ve elektrikli ev aletleri ve tesisleri operatörü ve becerileri doğrultusunda benzer iş yerlerinde.

DÖRT YIL**Sanayi
mekatronik
teknisyeni**

Mekatronik sistemlerde elektriksel ve mekanik müdahaleler yapar, Otomatik süreçlerde bilgisayar teknolojileri ekipmanlarını kullanır; programlama dillerini kullanarak bilgisayar sistemlerinin ve otomatik işlemlerin programlanması yapar; bilgisayarları ve bağlantılarını kurar ve bakımını yapar; akıllı sistemler ve robotlarla çalışır; otomatik süreç ile yönetilen sistemlere müdahaleler gerçekleştirir ve bilgisayar teknolojisi kullanımında standartları uygular. Farklı durumlarda binalarda enerji verimliliğini artırmak için teklifler yapar ve farklı girişim ve icraatlarla enerji maliyetini düşürür. Teknik-teknolojik dokümantasyonu kullanır ve onu doldurur. Mekatronik sistemlerin güvenli ve uygun şekilde manipülasyonu için iş güvenliği, işyeri güvenliği ve prosedürleri alanındaki kural ve düzenlemelere uyar ve bunları uygular.

Söz konusu nitelikleri elde eden öğrencinin çalışabileceği alanlar şu şekildedir: Bilgi işlem teknolojileri endüstrisi, akıllı ve robotik sistemler, otomatik endüstriyel tesisler, konutlar, kamu hizmetleri, medya, turizm, konaklama, eğitim, bilim, sağlık, tarım veya kendi işini kurabilir. Bu alanlarda yapabileceği işler şu şekildedir: otomasyon ve kontrol sistemleri elektrik teknisyeni, proses otomasyon teknisyeni, robotik ve akıllı sistemler teknisyeni, iletişim alanında elektrik teknisyeni, güç mühendisliğinde ölçüm ve yönetim, elektrik makinaları ve elektrik motorları operatörü, metallerin deformasyon ve yontma ile işletilmesi teknolojilerinde operatör ve becerileri doğrultusunda benzer pozisyonlarda.

6

**SAĞLIK
VE SOSYAL
GÜVENLİK**

Sağlık bakımı, daha uzun ve daha harika bir yaşamın rehberidir!

Sağlık hizmetleri kamu yararına olup, sağlık güvenliği sağlayan kamu hizmeti olarak kabul edilir. Sağlık hizmetleri, sağlığın korunması ve geliştirilmesi; çalışma ve yaşam etkilerinden ortaya çıkan hastalıkların, yaralanmaların ve diğer sağlık sıkıntılarının önlenmesi, erken teşhisi ve tedavi edilmesini, onların etkili ilaçlanması ve sağlık bakımı ve rehabilitasyonu kapsar.

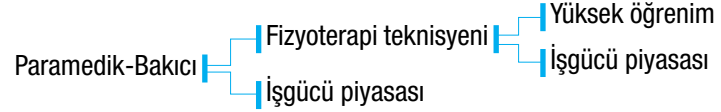
Sağlık ve sosyal güvenlik niteliklerinin mevcut olduğu mesleki liseler şunlardır: Manastır "D-r Yovan Kalauzi" Belediye Meslek Tıp Lisesi; Bogdanci "Bogdanci" Belediye Meslek Lisesi; Köprülü "Dimitriya Çupovski" Belediye Meslek Lisesi; Gostivar "Gostivar" Belediye Meslek Lisesi; Kavadarci "Gorçe Petrov" Belediye Meslek Lisesi; Kırçova "Mirko Mileski" Belediye Meslek Lisesi, Kırçova "Drita" Belediye Meslek Lisesi; Kumanova "Nace Bugoni" Belediye Meslek Lisesi; Ohri "Aziz Kiril ve Metodi" Belediye Meslek Lisesi; Pirlpe "Gorçe Petrov" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Pançe Karagozov" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Cvetan Dimov" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Marija Kiri - Sklodovska" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Şaip Yusufi" Belediye Meslek Lisesi; Struga "Niko Nestor" Belediye Meslek Lisesi; Kalkandelen "Nikola Şteyn" Belediye Meslek Lisesi; İştip "Yane Sandanski" Belediye Meslek Lisesi.

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

Paramedik-Bakıcı

Tıbbi tesiste ve evde iyi tanımlanmış, tekrarlayan ve rutin görevler şeklinde insanlara yüksek kaliteli temel bakım ve ilk yardım sağlar; hijyen, beslenme ve rahatsızlığın önlenmesi ile ilgili faaliyetleri gerçekleştirir ve bunlara katılır; hasta yatakları ile ilgili işleri yapar, enfeksiyonları önlemek amacıyla ev ve hastane ortamındaki her türlü taşıma ile ilgili faaliyetlerde bulunur; Temel patolojik durumları, hastalıkları, psikofiziksel değişiklikleri ve ölümü tanımlar ve izler ve talimat üzerine tıbbi aktiviteleri uygun şekilde yürütür.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Sağlık çalışanı, yetişkin bakıcılığı ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

DÖRT YIL

Hemşire

Sağlıklı toplumda önleyici amaçlı genel ve özel sağlık hizmetleri yanı sıra birincil, ikincil ve üçüncü basamak bakımda teşhis, tedavi ve rehabilitasyon ihtiyacı olan hastalar için uygular; bir sağlık ekibinin parçası olarak sistematik ve önleyici muayeneler, ev ziyaretleri, aşılama, genel ve özel hasta bakımı organize eder ve icra eder; kan, kan türevleri ve ilaçları kullanır, depolar ve kan verir, doktor talimatı doğrultusunda biyolojik teşhis malzemesi alır; temel tıbbi ekipman ve aletleri, tıbbi malzeme ve koruyucu ekipmanlar kullanır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Hemşire ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

Fizyoterapi teknisyeni

Sağlığın korunması, birinci, ikinci ve üçüncü basamakta hastaların sağlık eğitimine ve rehabilitasyonuna katılır; tıbbi rehabilitasyon maksadıyla oda, hasta, aparat, alet, ekipman ve yardımcı malzemeler hazırlayarak kendi çalışmalarını planlar ve organize eder; Tıbbi dokümantasyonun kayıt işini usulüne uygun ve doğru şekilde yaparak hastanın genel durumuna ve ilerlemesine dikkat ederek fizik tedaviler, masaj, fitness ve kinesiyoterapi egzersizleri uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Fizyoterapi teknisyeni ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

Diş hekimi asistanı

Diş hekimliği alanında teşhis ve tedavi prosedürlerinin uygulanması alanında görevler icra eder; mevcut standart ve protokollere saygı göstererek yetkinlikleri dahilinde hareket eder; hasta verilerini yönetir ve işler; etik ve iş kültürü ilkelerine saygı göstererek sağlık sistemindeki tüm taraflarla iletişim kurar; diş hekimi muayenehanesinde aseptik çalışma prensiplerinin uygulanması için çaba gösterir ve çalışma ortamının ve çevrenin olumsuz etkilerinden korunmayı sağlar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Diş hekimi asistanı ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

Eczane teknisyeni

Bir eczacının rehberliğinde tıbbi ve diğer eczacı bileşenleri üretir; ilaç, hammadde, ambalaj ve diğer malzemeleri sipariş, teslim almak, işaretlemek, tespit etmek, saklamak ve depolanmalarını yapar; OTC preparatları, gıda takviyeleri, çay çeşitleri, diyetik malzemeler, kozmetik, sıhhi malzemeler, tıbbi cihazlar ve yardımcı aparatların ve benzerlerin: farmakovijilans, araştırma, kontroller, kalite testleri, teslimat, satış ve danışmanlık konularında yer almaktadır: görevleri doğrultusunda verileri kaydeder, onları işler, analiz eder, belgeler ve hesaplamalar yapar; eczacılık ve kozmetik üretimindeki teknolojik aşamaları ve çalışanların denetlemesini ve onların görev dağılımını yapar; ekipman ve envanterin temizliğini ve doğruluğunu sağlar; sağlık ve çevre koruma ilkelerine saygı göstererek uygun standartlar ve düzenlemeler uygulayarak düzensizlikler hakkında rapor verir ve işyeri sorunlarını çözer.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Eczane teknisyeni ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

Kadın hastalıkları ve doğum hemşiresi - Ebe

Kadın nüfusunda birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık güvenliği hizmetlerini uygular; bir sağlık ekibinin parçası olarak teşhis ve tedavi amaçlı terapileri planlar, organize eder ve icra eder; anne ve yenidoğanın doğum öncesi, perinatal ve doğum sonrası bakım sürecine aktif olarak katılır; cinsel yolla bulaşan hastalıkları ve malign hastalıkları önlemek için kadın nüfusunun sağlık eğitimine katılır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Kadın hastalıkları ve doğum hemşiresi – Ebe ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

Tıbbi laboratuvar- sağlık teknisyeni

Nüfusun genel sağlık durumunu ve ayrıca gıda, su, atık ve genel kullanım kalemlerini incelemek için biyolojik malzeme incelemeleri yapar ve dezenfeksiyon, fumigasyon ve haşere kontrol prosedürlerini uygular; sağlık durum tespiti yapmak, hastalıkları teşhis etmek ve izlemek, kolektif sağlığı tedavi etmek ve hastalıkların yayılmasını önlemek maksadıyla modern yöntemler ve gelişmiş cihazlar kullanır; laboratuvar ve saha çalışmalarının planlanma, organizasyon ve icra edilme aşamalarına katılır, çalışma belgelerini doldurur; ayrıca sağlığın sürdürülmesi ve geliştirilmesi için sağlık eğitimine ve hastalıkların önlenmesine de katılır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Tıbbi laboratuvar teknisyeni, sağlık laboratuvar uzmanı ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

Diş teknisyeni

Sabit protez yapılar, mobil protez yapılar, mobil ortodontik aparatlar ve kombine protez yapılar üretir; diş laboratuvarında çalışmayı planlar ve organize eder; dişhekimi ekibi ile faaliyetleri koordine eder; uygun işçilik için ekipman, alet ve malzeme hazırlığı yapar; tıbbi kayıt ve evrak tutar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Diş teknisyeni ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

7

**TARIMCILIK,
BALIKÇILIK VE
VETERİNERLİK**

Tarım, Arşimed'in kaldıracı gibidir. Her ne kadar dünyayı döndürmese de dünyaya bolluk, manevi sağlık ve mutlu insanlar verebilir!

Tarımcılık (tarım yada ziraatçılık olarak da adlandırılır) temel (birincil) sanayi dalı olup gıda, hayvan yemi ve liflerin yanı sıra sanayide kullanılmak üzere hammaddeler ve bitki ile evcil hayvan besleme işlemleri yardımıyla elde edilen diğer gerekli ürünlerin de üretilmesini ifade etmektedir. Tarımcılık ifadesi öncelikle büyük tarım faaliyetlerini kapsamaktadır. Bunlar: Çiftçilik, hayvancılık ve bağcılıktır. Tarımbilim, bilimler toplamı olup tarımsal üretimin türlerini, onların işlemlerini ve araştırmalarını ve ayrıca değişik ülke çapında ekili bitki-abiyotik ekolojik şartlar-biyotik ekonomik şartları incelemektedir.

Balıkçılık, ana faaliyeti balık bakıcılığı, avlaması ve balık işletmeciliği olan sanayi dalıdır.

Veterinercilik, hayvanlarda hastalık önleme, hastalığı teşhis etme ve onu tedavi etme ile yaralanmalarını iyileştiren tıp dalıdır.

Tarımcılık, Balıkçılık ve veterinerlik niteliklerinin mevcut olduğu mesleki liseler şunlardır: Manastır "Kuzman Şapkarev" Belediye Meslek Lisesi, Valandova "Goce Delçev" Belediye Meslek Lisesi, Kavadar "Gorçe Petrov" Belediye Meslek Lisesi, Kumanova "Kiro Burnaz" Belediye Meslek Lisesi, Pirlepe "Ordan Çopela" Belediye Meslek Lisesi, Resne "Çar Samoil" Belediye Meslek Lisesi, Sveti Nikole "Koço Racin" Belediye Meslek Lisesi, Üsküp "Braka Miladinovci" Belediye Meslek Lisesi, Ustrumca "Dimitar Vlahov" Belediye Meslek Lisesi, Kalkandelen "Moşa Piyade" Belediye Meslek Lisesi.

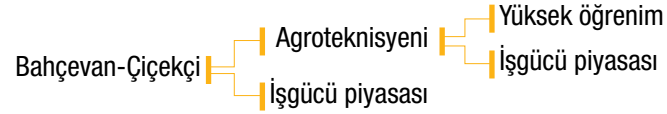
SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

Bahçevan-Çiçekçi

Üretimin planlanması, genel anlamda ekim yapılabilmesi, bahçıvanlık alanına giren ve çiçek alanı doğrultusunda toprağın hazırlanmasıyla bağlantısı bulunan işlemleri yapmaktadır. Bu bağlamda, fidan yetiştiriciliği ve onların bakımı ile tohum vermek, doğrudan ekim işlemleri, ekimin yanı sıra ekilen ürünlerin bakımı, bahçevanlık ve çiçek tohum verimi aynı alan bünyesinde yer alan tüm çalışmalardır. Bahçevan, yukarıda dile getirilen tüm faaliyetleri yaparken daha doğrusu çiçekçiliğe ait olan ürünleri yetiştirme çerçevesinde bahçevanlığa ve çiçekçiliğe ait ürünler bu meslek sahibi tarafınca yetiştirilir, fidanlar ve ekimlerin tamamı koruma altında tutulur, bu işlemlerin yapılması çerçevesinde kullanılan malzemeler ve zaman dilimleri hususlarında son derece büyük önem ve azim gösterilir, yetiştirilen ürünlerin hasadı, ulaşımı, kalibre etmek, sıralam ve belli bir düzene sokmak, sağlığın ve çevrenin koruma altında tutulması hususuna özen gösterilerek yetiştirilmiş olan ürünlerin en uygun şartlarda muhafaza edilmeleri işlemlerinin tamamı da aslında bahçevan veya çiçekçilerin kendileri tarafından yerine getirilen çalışmalardır.

Yukarıda anılan tüm bu çalışmaları yerine getiren ve bu konulardaki bilgileri elde eden öğrenci, çiçekçiliğe ait tüm ürünleri yetiştirebilir (çiçekçi gibi çalışabilir) veya bahçevan alanına ait bütün çalışmaları yapabilmektedir.

DÖRT YIL

Agro Teknisyeni

Çiftçilik, bahçecilik, çiçekçilik, bağcılık ve meyve üretimindeki temel operasyon tekniklerinin uygulanmasına yönelik işlemleri denetler; bitkisel üretime yönelik tarım makine ve malzemelerini uygun şekilde hazırlar; bitkisel üretim alanlarının işlenmesine yönelik sistemleri uygular, ekim, dikim ve nakil yöntemlerini ve tekniklerini uygular, bitki bakım önlemlerini uygular; organik tarım üretimi ilkelerini uygular ve geleneksel tarımdan organik tarıma geçme imkanlarını hayata geçirir; Hayvan saklama tesislerinde çalışma teknolojilerini hayata geçirir, hijyen kontrolü ve mikro iklim koşullarının kontrolünü yapar; tüm hayvan türleri ve kategorilerinin

beslenmesi ile ilgili belirlenen önlemleri kontrol eder, emzirme, büyüme ve kısırılığı ve hayvancılıktan elde edilen mamüllerin uygun şekilde saklanması ve depolanma şartlarını kontrol eder; çalışma planı hazırlanmasında yer alır, analiz etmek üzere hayvansal ürünlerden ve hayvan yemlerinden numune alır; hayvanlarla ilgili, üremeleriyle ilgili ve organik hayvan üretiminde ilkelerin uygulanması ile ilgili kayıt tutar; tarım mekanizasyonu ile çalışma esnasında temel tekniklerin kullanımı ile ilgili operasyonları kontrol eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Bitkisel tarım ürünleri operatörü, hayvancılık ürünleri operatörü, tarım mekanizasyonu operatörü, ve becerileri doğrultusunda sektördeki benzer işlerde.

DÖRT YIL

Veterinerlik Teknisyeni

Münferit yada veteriner hekim kontrolü altında faaliyetleri planlar ve organşze eder; hayvanların muayenesine, teşhis ve tedavisine yardımcı olur; hayvansal gıdaların laboratuvar testlerine ve kontrolüne katılır; evcil hayvanlara yem hazırlar ve onları besler, hayvan sağlığının korunmasına yönelik zooteknik, zoothijyenik ve önleyici önlemler alır ve uygular; veteriner kayıtları tutar, suni tohumlama yapar, havyanları işaretler ve havyan sağlığı ile ilgili diğer teknik işleri yapar, Hayvan ve insan sağlığının yanı sıra tüm ülkeyi tehlikeye atan bulaşıcı hayvan hastalıklarına karşı mücadeleye ilişkin yasal düzenlemelere uygun olarak hareket eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: veteriner tıp operatörü, havvansal üretim operatörü ve becerileri doğrultusunda benzer işlerde.

Bitki Tıp Teknisyeni

Tarımsal ürünlerdeki haşarat ve hastalıkları tanıır; bitkilerin korunmasına yönelik önlemler alır; münferit tarımsal ürünlerin korunmasına yönelik koruma planı geliştirir; bitkilerin korunmasına yönelik malzemeler hazırlar; bitkilerin korunmasına yönelik danışmanlık ve bitkilerin korunmasına yönelik koruyucu malzemelerin kullanımına için danışmanlık verir, bitkilerin korunması için tarım ürünlerinin satıldığı dükkanda çalışır; belli haşere ve hastalıkların belirmesine yönelik tahminlerde bulunma.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Bitki koruma operatörü, bitkisel tarım ürünleri operatörü ve becerileri doğrultusunda benzer işlerde.

**Agro -
Yönetim
Teknisyeni**

Çiftlikte çalışmanın temel teknikleri uygulamak için işlemleri planlar, organize eder ve kontrol eder; üretim planı hazırlar, iş sahasının ve üretim alanının büyüklüğünü ve yapısını, gerekli makine, ekipman ve teçhizatı belirler; çiftlikte gerekli tarımsal-tekni ve zooteknik önlemlerin uygulanması, hammadde, iş aletleri ve malzeme tedariki; tarımsal ürünlerin satışı, tarımsal ürünlerin üretimi ve işlenmeleri ile ilgili planlama, organizasyon ve operasyon kontrolü yapar; tarım ürünlerinin ve işlenmiş ürünlerin satışı ve plase edilemeleri için plan geliştirir, satış ve maliyet fiyatlarını belirler, uygun ambalajı seçer; satış promosyonu ve satışın geliştirilmesine yönelik plan geliştirir; iyi tarım uygulamalarını, HACCP standartları ve organik tarım ilkelerini uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Çiftlik yönetim operatörü, tarım ürünleri ve hizmetleri pazarlama operatörü, bitkisel ürünler operatörü, hayvansal üretim operatörü, tarımsal mekanizasyon operatörü ve becerileri doğrultusunda benzer iş yerlerinde.

8

KİŞİSEL HİZMETLER

Bakımlı cilt ve estetik görünüm, her insanın ihtiyacı!

Kişisel bakım hizmetleri sektörü, kozmetik, kuaförcülük ve optik alt dallarından oluşmaktadır.

Bugün, kozmetik kelimesi cildin bakım ve güzelleştirilmesini amaçlayan faaliyetlerin tümünü ifade ederken "kozmetoloji" ifadesi ise kozmetik ile ilgili tüm faaliyetleri içinde barındırmaktadır.

Kozmetoloji, kozmetik ürünlerin içeriğini, üretim teknolojisini, özelliklerini, etkilerini ve uygulama alanlarını öğrenen bilimsel disiplin dalıdır.

Kuaförcülük mesleği, erkek ve kadınlarda saçların bakımının yapılması ve estetik şekillendirilmesi ile ilgili çalışmaları kapsamaktadır.

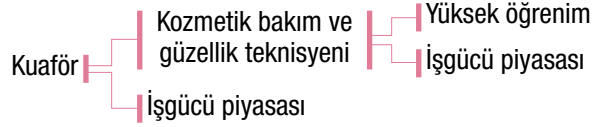
Optik, ışık olayları, ışık yasaları, ışığın doğası ve ışığın madde ile etkileşim süreçlerini inceleyen bir fizik dalıdır. Optik, fiziğin sadece Geometrik optik bölümü ile ilgilenir.

Kişisel bakım hizmetleri niteliklerinin mevcut olduğu mesleki liseler şunlardır: Manastır "Taki Daskalo" Belediye lisesi, Manastır "D-r Yovan Kalauzi" Belediye Meslek Lisesi, Köprülü "Dimitriya Çupovski" Belediye Meslek Lisesi, Gostivar "Gostivar" Belediye Meslek Lisesi, Kırçova "Drita" Belediye Meslek Lisesi, Kumanova "Kiro Burnaz" Belediye Meslek Lisesi, Ohri "Aziz Naum Ohridski" Belediye Meslek Lisesi, Pirlepe "Gorçe Petrov" Belediye lisesi, Pirlepe "Ordan Çopela" Belediye lisesi, Probiştişip "Naum Naumovski – Borçe" Belediye lisesi, Üsküp "Mariya Kiri – Sklodovska" Belediye Meslek Lisesi, Üsküp "Dimitar Vlahov" Belediye Meslek Lisesi, Üsküp "Şaip Yusufi" Belediye Meslek Lisesi, Kalkandelen "Nikola Şteyn" Belediye Meslek Lisesi.

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

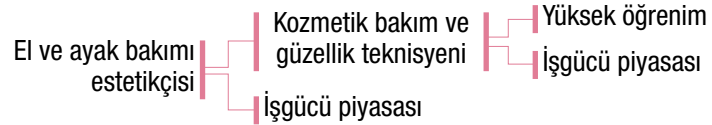
NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

Kuaför

Saç yıkar ve bakımını yapar, saç keser, saçta şekil verir, saç boyar, beyazlatır, renklendirir; değişik çalışma teknikleri uygulayarak saçta şekiller verir, peruk ürünleri uygular, saç ektirme yapar, sakal, bıyık ve favori (zülüf) tıraş eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: İşveren yanında yada kendi işini kurarak kuaförcülük yapar.

ÜÇ YIL

El ve ayak bakımı estetikçisi

Klasik, resim teknikleri, süsleme, Fransız manikür ve tırnak ekleme gibi çeşitli oje teknikleri kullanarak el ve ayak tırnaklarına dekor uygular; el ve ayaklara estetik bakım amacıyla tenikler uygular; el ve ayaklara estetik bakım alanından çalışmalar uygular; belli kozmetik uygulamaya kontraendikasyon belirler; iş alanında estetik kriterlere saygı duyar; çağdaş haberleşme araçları ve bilgisayar teknolojisini kullanarak ve kullanmayarak sözlü ve sözlü olmayan yollarla iletişime girer;

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Manikür – pedikür ve sektördeki diğer benzer çalışmalar, elde edilen beceriler doğrultusunda veya kendi işini başlatarak.

Kozmetik bakım ve güzellik teknisyeni

Kozmetik, kişisel hazırlık, işyerinin ve müşterinin hazırlanması alanlarında münferit olarak çalışma faaliyetlerini planlar ve organizasyonunu yapar; müşteri kabulü ve danışmanlık verilmesi; masaj, wellness ve spa, vücut şekillendirme ve bronzlaştırmada değişik teknik programları uygulayarak yüz ve cilt bakımı yapar, uygulamalarda ürün ve aparat kullanır; manikür, pedikür, makyaj yapımı sayesinde müşterinin görüntüsü ile uyumlu hale getirmek amacıyla makyaj, saç şekli ve görüntüsü ile estetik kriterler uygular, yüz uygulamaları ve vucüt uygulamalarını seçer ve uygular,

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Stilist estetikçi, Kozmetik bakım masajcısı, Wellness & Spa, kozmetik teknisyeni ve becerileri doğrultusunda ve kazanılan yeterliliğe göre benzer işler yapar ve aynı zamanda kendi işinizi kurabilir.

Göz optiği teknisyeni

Optik camların ve kontakt lenslerin dioptrisini bağımsız olarak ölçer;

müşterinin isteği üzerine görme parametrelerini ölçerken bir göz doktoru veya göz doktorunun yardımıyla görme cihazı veya moda tasarım detayı olarak farklı tipte gözlükler üretir, onları onarır ve satışı yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Optik teknisyeni, görmenin düzeltilmesini yapmak için yapılan ölçümlerde yardımcı eleman ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

9

MAKİNACILIK

Hepimiz makinelerin insanlık için neler yaptığını biliyoruz, ancak kimse senin makinelerin geliştirilmesinde neler yapabileceğini bilmiyor!

Makinacılık (makine teknisyenliği), mekanik sistemlerin analizi, tasarımı, geliştirilmesi ve sürdürülmesi sürecinde fizik yasalarının uygulanmasını içeren bir mühendislik dalıdır. Makine teknisyenliği, mekanik, termodinamik, sıvı mekaniği, malzeme bilimi ve malzeme işleme teknolojisi gibi temel kavramların iyi bilinmesini gerektirir. Makine mühendisliği otomobil, uçak, soğutma ve ısıtma sistemlerinin üretiminde, endüstriyel tesislerin üretiminde, ekipman ve makinelerin üretiminde yaygın olarak kullanılmaktadır. Makinacılık, mühendislikteki en eski ve en kapsamlı disiplinlerden biridir.

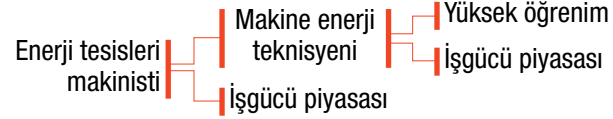
Elektroteknik sektör niteliklerinin mevcut olduğu mesleki liseler şunlardır: Manastır "Gorgi Naumov" Belediye Meslek Lisesi, Köprülü "Kole Nedelkovski" Belediye Meslek Lisesi, Vinica "Vanço Pirke" Belediye Meslek Lisesi, Gevgeli "Yosif Yosifovski" Belediye Meslek Lisesi, Gostivar "Gostivar" Belediye Meslek Lisesi, Kavadar "Kiro Spancov – Birko" Belediye Meslek Lisesi, Kırçova "Mirko Milevski" Belediye Meslek Lisesi, Kırçova "Drita" Belediye Meslek Lisesi, Koçana "Gošo Vikentiev" Belediye Meslek Lisesi, Kriva Palanka "Gorçe Petrov" Belediye Meslek Lisesi, Kumanova "Kiro Burnaz" Belediye Meslek Lisesi, Kumanova "Nace Bugoni" Belediye Meslek Lisesi, Ohri "Aziz Naum Ohridski" Belediye Meslek Lisesi, Pirlpe "Riste Risteski – Riçko" Belediye Meslek Lisesi, Probiştiip "Naum Naumovski – Borçe" Belediye Meslek Lisesi, Sveti Nikola "Koço Racin" Belediye Meslek Lisesi, Üsküp "8 Eylül" Belediye Meslek Lisesi, Üsküp "Vlado Tasevski" Belediye Meslek Lisesi, Üsküp "Boro Petruşevski" Belediye lisesi, Ustrumca "Nikola Karev" Belediye Meslek Lisesi, Kalkandelen "Moşa Piyade" Belediye Meslek Lisesi ve İştip "Kole Nehtenin" Belediye Meslek Lisesi.

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

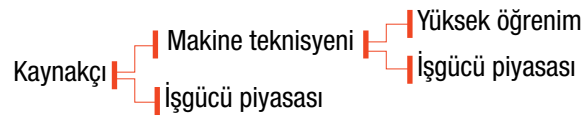
Enerji tesisleri
makinisti

Enerji tesislerini, kompresör ve soğutma tesislerini, termoenerjik tesisleri ve hidropnömatik tesisleri işletmekte ve bakımlarını yapar; tesisin hazırlık aşamalarında ve göreve alınması aşamalarına katılır;belirlenen kurallar doğrultusunda tesisin parametrelerini ayarlar, takip eder ve kontrolünü yapar; daha az karmaşık olan alt şalter/anahtar ve şalterlerin montajını ve sökülmesini yapar; daha az karmaşık olan parçaların tamirini yapar ve enerji tesislerinin süresi dolmuş yada bozulmuş kısımlarını değiştirir;alet, makişna ve ekipmanları düzgün kullanır ve onların bakımını yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Termo tesis makinisti ve hidropnömatik tesis makinisti ve becerileri doğrultusunda diğer benzer işlerde.

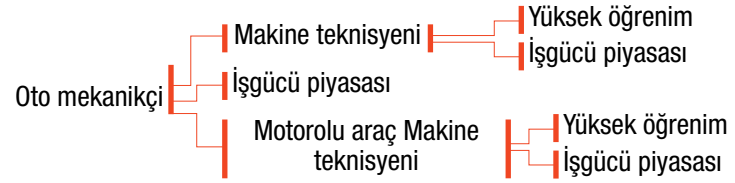
Kaynakçı

Elektrik ark ve gaz yöntemi ile parçaları düzgün kesebilir ve onları işleyebilir, manuel elektroliz yöntemi ile kaynak yapabilir, inert gazlardan korunma kaydıyla elektrik ark yöntemiyle kaynak yapar. Kişi kaynak alet, gereç ve ekipmanlarını kullanabilir ve onların bakımını yapabilir seviyededir.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Otomobil, denizcilik, ulaştırma, genel üretim, inşaat ve daha birçok alanda kaynakçı olarak görev alabilir.

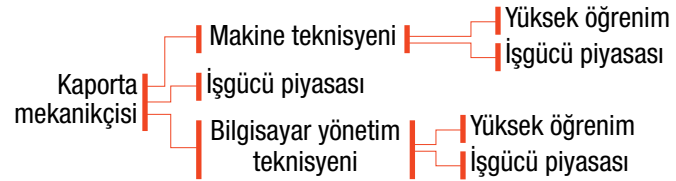
Oto mekanikçi

Hafif motorlu taşıtları tamir eder ve onların bakımını yapar, daha açık ifade edecek olursak: iç yanmalı motorları ve onun parçalarını demonte eder, monte eder; işi kontrol eder, motorun hareket eden ve hareket etmeyen parçalarının, mekanizmaların eksikliklerini ve motorun sistemlerinin arızalarını giderir ve onların bakımını yapar; elektrik cihazları, güç sistemlerini, yağmala ve soğutma sistemlerinin servisini, bakımını ve tamirini yapar; aracın ve onun aktarma mekanizmalarının arızalarının bakımını yapar, onların servisini yapar ve tamir eder ve akü, alternatör, marş motoru ve diğer elektrik parçaları değiştirir; lastik değiştirir ve lastik balansını yapar, araç güvenliği sistemlerinin (ABS, TCS, hava yastıkları) bakımını yapar ve kısımlarını değiştirir; fren, kontrol ve dayanma sistemlerinin kontrolünü yapar ve bakımlarını yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Otomobil sanayisinde oto mekanikçi yada kendi iş yerini açmak.

ÜÇ YIL

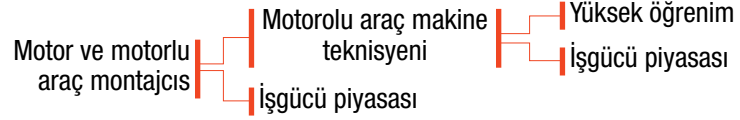

Kaporta mekanikçisi

Hafif motorlu araçların bakımını yapar ve tamir eder daha doğrusu karoseriden hangi panellerin sökülmesi ve bunun nasıl yapılması gerektiği konusunda düzgün tahmin yürütür, panelleri tamir eder ve ardından parçaları araca monte eder; otomobil, otobüs yada kamyon gibi araçları boyar, emaye veya vernik ile metal, tahta ve diğer hazır ürünlerin üzerine, genellikle el spreyi ile koruma katmanları atar; çalışacağı alanları, yağ, kir, korozyon ve benzeri şeylerden değişik yöntemler kullanarak hazır hale getirir.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Otomobil sanayisinde Oto kaporta ve oto cila teknisyeni yada kendi iş yerini açmak.

Motor ve motorlu taşıt montajcısı

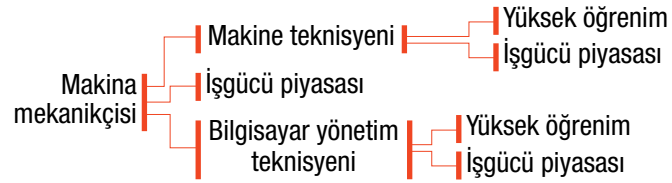
Teknik dökümantasyon yada iş talimatı uyarınca parça, düzener ve sistemler monte eder ve kurar; sahip olduğu yetkiler dahilinde iş sürecindeki düzensizlikleri ortadan kaldırır ve bu arada verilen kriterler ve işin norm ve standartları çerçevesinde yapılan işin kalitesini kontrol eder; teknik dökümantasyon – çalışma talimatı ve teknik çizimleri okur ve kullanır; işçi sağlığı, iş güvenliği ve çevre koruma güvenliği kurallarını uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Motor ve motorlu araç montajcısı, motorlu araç ve motorlu araç parça üretimi sanayinde motor ve motorlu araç mekanikçisi ve montajcısı, motorlu araç tamir ve bakım servislerinde, oto galerilerde, yedek parça mağazalarında, araç filosuna sahip şirketlerde, yolcu ve yük taşıyan şirketlerde ve kendi işini de açabilir.

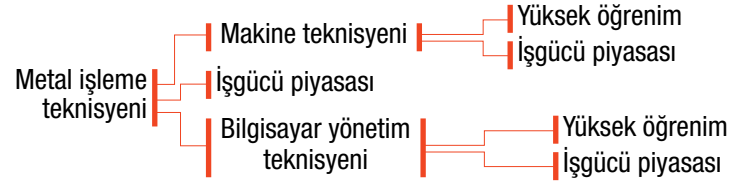
ÜÇ YIL

Makina mekanikçisi

Bu nitelikler imalat makineleri, örgü tekstil makinaları ve toprak işi yapan inşaat makinalarının bakım sürecini kapsamaktadır. Öğretimini başarılı bir şekilde tamamladıktan sonra öğrenci işçi sağlığı ve iş güvenliği kurallarına uymaya, teknik dökümantasyon, alet, gereç ve ekipman, ölçme enstrümanlarını kullanmaya, inşaat ve tekstil makinalarının ve imalat makinalarının kontrol ve bakımını yapmaya yönelik süreçleri icra etmeye, örme ve dikim makinalarında düzensizliklerin tespiti ve giderilmesi ve imalat makinalarında düzensizliklerin tespiti ve giderilmesine yetkin olacaktır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Makine teknisyeni ya da Makine mekanikçisi.

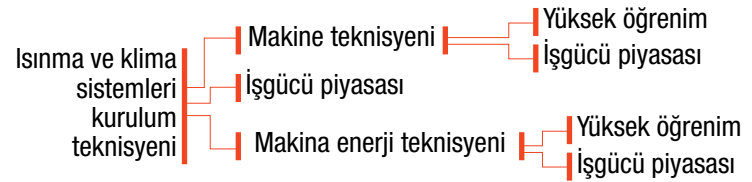
Metal İşleme Teknisyeni

Bu nitelikler toplamı makina parçaları üretimini kapsamaktadır. Nitelikler, makine endüstrisinde başarılı bir şekilde çalışmak için gereken tüm bilgi, beceri ve yeterlilikleri kapsar. Eğitimin tamamlanmasının ardından öğrenci şu işleri yapmaya yetkin olacaktır: elle ve makineyle parça üretimi, kaynak ve lehimleme ile metal parçaların birleştirilmesi, plastik deformasyona uğramış parçaların işlenmesi, araç, gereç ve ekipmanların uygun şekilde kullanılması ve bakımı, iş planlaması ve işin icrasına yönelik güvenli şartların sağlanması.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Metal İşleme Teknisyeni.

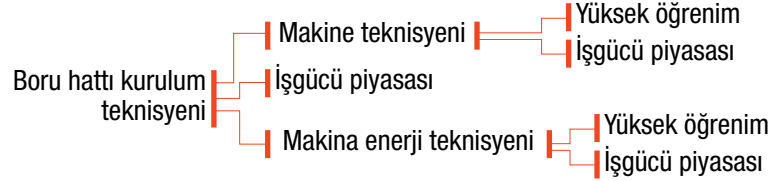
ÜÇ YIL

Isınma ve Klima Sistemleri Kurulum Teknisyeni

Merkezi ısıtma ve klima tesisatı kurulumu için parçalar ve alt anahtarlar üretmektedir. Boru ve ek parçalarını, sac levha ve profil parçalarını keser, şekillendirir ve bağlantılarını yapar, kılavuz açar, flanş yapar, arkalık ve askı aparatı üretir; sıkıştırma, işleme, ölçme ve kontrol takımları ile çalışır; üretici tarafından verilen çizim, spesifikasyon ve talimatlar doğrultusunda ısıtıcılar, kazanlar, aparatlar, pompaları, kompresörleri, termostatları, konektörleri ve diğer elektrikli ve elektronik bileşenleri monte eder; ısıtma cihaz ve tesisatlarını yönetir, işletir ve onların bakımını yapar; havalandırma elementlerini üretir ve hazırlar; klima cihazlarının montajını yapar; ısınma ve havalandırma cihazlarını ve tesisatını monte eder, yönetir, işletir ve bakımını yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Isınma ve klima sistemleri kurulum teknisyeni.

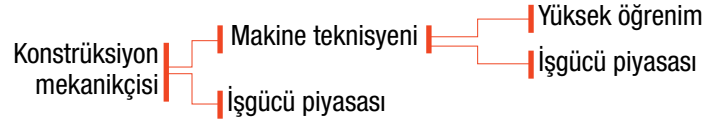

Boru hattı kurulum teknisyeni

Boru hatlarını döşer, bağlantılarını yapar ve bakımını yapar; iç ve dış su ve sıhhi tesisat ve teknolojik boru hatlarının kurulumu ve montajını yapar; gaz boru hatları ve cihazları ile teknolojik boru hatları kurar ve bağlar; enerji tüketicilerini bir boru tesisatı sistemine bağlar ve montaj yapar; su tesisatı, sıhhi tesisat, teknolojik ve gaz boru hattı tesisatı ve ekipmanlarının bakımını yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Su ve sıhhi tesisat kurulum montajcısı, sıcak su kurulum montajcısı yada gaz hattı kurulum montajcısı ve makina sanayindeki diğer benzer iş yerlerinde.

ÜÇ YIL

Konstrüksiyon mekanikçisi

Anahtarlama ve montaj çizimlerini okur; konstrüksiyon ve boru hatlarında sac, profil ve bağlantı boruları gibi elementlerin hazırlığını yapar; vida ve somun yardımıyla çeşitli yapı ve boru hatlarını bağlar; gazlı, ark kaynak yöntemi ve MIG/MAG kaynak yöntemleri ile yapı ve boru hatlarında elementleri biraraya getirir; konstrüksiyonlar, taşıma bantları, çatı konstrüksiyonları, konteyner ve depoların bakımını yapar; yedek parça ve konstrüksiyon elementleri yapar; iş planlaması yapar ve işin yapılmasına yönelik şartların yerine gelmesini sağlar; kalite standartlarını uygular; iş güvenliği ve çevre güvenliği kurallarını uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Çilingir yada konstrüksiyon mekanikçisi.

Motorlu taşıt makina teknisyeni

Motorlu araçları tamir eder, onarın servisini ve bakımını yapar ve ayrıca araçların üretim aşamasında yer alır; motorlu araçların bakım ve tamiratlarını organize eder ve icra eder, motorlu araçlardaki arızalara tanı koyar, motorlu araçların parça ve sistemlerini kontrol, ayar ve bağlantılarını yapar ve motorlu araç üretim sürecinde süreçleri organize eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Araç arızalarına tanı koyar, motor ve motorlu araç montajcısı ve mekanikçisi, motor ve motorlu araçlar üretim teknolojisi operatörü ve bakımcısı yada motorlu araç veya yedek parça üretimi sanayisinde teknik dokümantasyon işbirlikçisi, motorlu araç tamir ve bakım servislerinde, teknik servisler, muayene istasyonlarında, oto galeriler, yedek parça mağazalarında, oto filosuna sahip işletmelerde, yolcu ve yük taşımacılığı yapan şirketlerde yada kendi işletmesini açarak.

DÖRT YIL

Makina teknisyeni

Oyma ve plastik deformasyon yöntemleri sayesinde metallerin işlemesine yönelik teknik ve teknolojik dokümantasyon hazırlar; alet makinalarıyla çalışır; metal konstrüksiyonlar hazırlar; alet yapar, onların bakımlarını yapar ve kaynak işlerini icra eder; CNC makinalarını yönetir ve programlar; işleri planlar, organize eder, takibini yapar, optimizasyon yapar, sorunları giderir, proje dokümantasyonu uyarınca araç, gereç, malzeme ve ürünlerin kontrolü ve onların kalitelerini kontrol eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Oyma ve plastik deformasyon yöntemleri sayesinde metallerin işleme teknolojisi operatörü, metal konstrüksiyon yapma teknolojileri operatörü, alet ustası, kaynak teknolojileri operatörü, CNC makine operatörü, CNC programatörü ve CNC yöntemleri ve Oyma ve plastik deformasyon yöntemleri kullanan makınacılık şirketlerinde teknik dokümantasyon danışmanı. Kaynak yolu ile ve kaynaklı monyaj ve konstrüksiyon üreten şirketlerde de çalışabilir, imalat sanayisinde, otomobil sanayisinde ve makina mevcut olan ve onların bakımına ihtiyaç olan işletmede araç, gereç ve ekipman üretimi ve bakım görevlerini icra edebilir.

Müşteri ihtiyaçlarını gidermek amacıyla işlevsel, güvenli ve sürdürülebilir ürün, süreç ve sistemleri (PPS) yönetir; münferit yada gözlem altında işin planlama, hazırlık ve organizasyonunu icra eder, teknik dokümantasyon ve idari organizasyonel dokümantasyon hazırlar; havalandırma ve klima sistemlerinde kullanılan enerji tesisleri, makina ve cihazları çalıştırır, bakımlarını yapar ve onları yönetir; yapılan işlerin kalite ve sayısal açıdan kontrollerini yapar ve termoteknik ve termostatik tesislerde süreç parametrelerini takip eder, kontrol eder ve düzenler.

Makina-güç teknisyeni

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Enerji tesisleri mekanikçisi, enerji makina ve tesislerinde üretim teknolojisi operatörü ve onların bakımını yapan teknisyen, enerji üretim tesisleri operatörü, tesislere enerji verimliliği becerileri ekleyecek şekilde ısınma, klimatizasyon ve havalandırma montajcısı; kendi kazan dairesi (süreç endüstrisi, ısınmaya yarayan kazan dairesi vb) olan ve ısınma sistemleri ve havalandırma işi ve projelendirilmesiyle uğraşan ve tesislere ısınma, elektrik enerjisi ve doğalgaz dağıtımı ile uğraşan şirketlerin makinacılık bölümünde teknik dokümantasyon işbirlikçisi, ve ayrıca kendi işini de kurabilir.

DÖRT YIL

Bilgisayar yönetim teknisyeni

Metallerin oyma ve deformasyon yöntemiyle işlenmesine yönelik teknik ve teknolojik dokümantasyon hazırlar; CNC sistemleri için program hazırlar, CNC sistemlerini yönetir ve CNC sistemleri/makinalarından nihai ürünü üretir; bilgisayar üzerinden otomatik sistemleri yönetir, mekatronik sistemlerin konfigürasyonunu ve bakımını yapar, PLC sistemleri programlar; akıllı sistemler ve endüstri robotlarıyla çalışır. Bilgisayar yönetim teknisyeninin sahip olduğu nitelikler, makinacılık ve benzer sektörlerde uygulanabilecek BİT bilgi, beceri ve yeterlilikleri edinme imkanı sunar. Öğrenimini tamamladıktan sonra öğrenci işi organize edebilecek, takip edebilecek ve optimizasyonunu yapabilecek durumda olacaktır, sorunları giderebilecek, proje dokümantasyonu uyarınca ürünlerin, araç, gereç ve ekipmanların kalite kontrollerini yapabilecek duruma gelecektir. Bilgisayar yönetiminin kullanıldığı makine sanayisinde operasyonel işlerde görev alabilecek. Lise öğrenimini tamamlayan Bilgisayar yönetim teknisyeni, CNC ve oyma ve deformasyon gibi makine işleminde klasik yöntemleri kullanan şirketlerde iş bulabilecektir.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

CNC makine operatörü, CNC program hazırlayıcısı, oyma ve deformasyon teknolojisiyle metal işleme operatörü; Enerji, gıda sektörü, kimya endüstrisi, basım evleri, otomobil sanayi, ziraat, hayvan çiftlikleri, oteller, idari ve spor tesisleri gibi bilgisayar yönetim ve gözetiminin kullanıldığı her alanda, akıllı sistemlerde, sanayi çalışmalarında ve BİT teknolojileri gibi bilgisayar yönetim ve gözetiminin kullanıldığı organizasyon veya şirketler gibi yerlerde Bilgisayar yönetim sistemleri operatörü ve teknik dokümantasyon işbirlikçisi olarak çalışabilir.

DÖRT YIL**Üretim
makinaları
teknisyeni**

Metallerin oyma ve plastik deformasyon yöntemiyle işlenmesine yönelik teknik ve teknolojik dokümantasyon hazırlar; ara – gereç ile çalışır, metal konstrüksiyonlar yapar; alet üretir ve onların bakımını yapar ve kaynak işlerini becerir; plastik kütlelerden ürün üretmek maksadıyla araç, gereç ve ekipman kullanır; CNC makinaları ile çalışır ve onları programlar; işin planlamasını, organizasyonunu ve optimizasyonunu yapar; sorun çözer, proje dokümantasyonu uyarınca araç, gereç, malzeme ve ürünlerin kalite kontrolünü yapar.

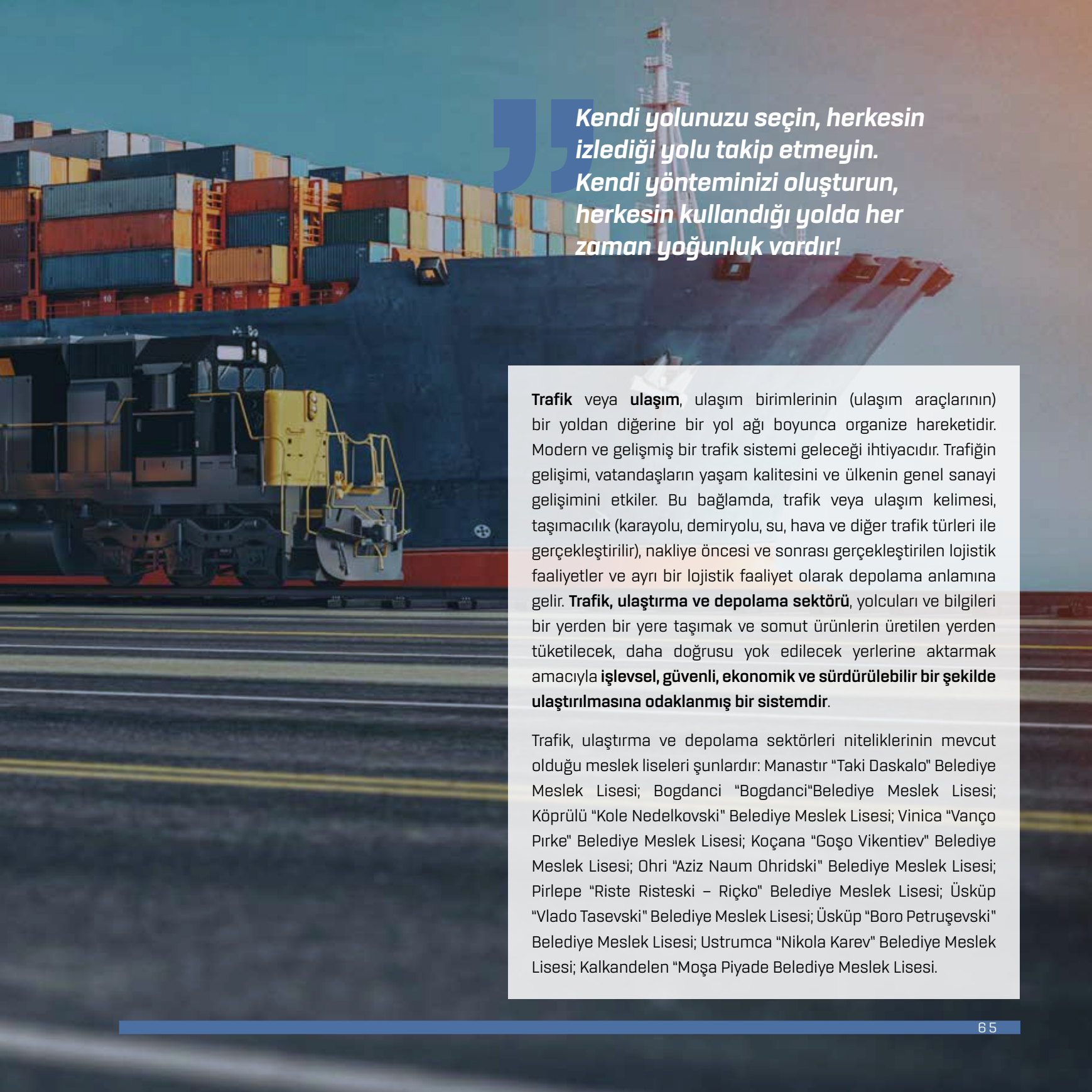
Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Metalleri oyma ve deformasyon yöntemiyle işleme teknolojisi operatörü, metal konstrüksiyon üretme teknolojisi operatörü, alet ustası, kaynak yapma teknolojisi operatörü, plastik kütlelerden ürün üretme makina operatörü, CNC makine operatörü, CNC program üreticisi, CNC ve klasik makine kullanarak oyma ve plastik deformasyon yolu ile makişne işlemesi ile uğraşan makinacılık şirketlerinde teknik dokümantasyon işbirlikçisi. Kaynak kullanarak yada kaynak kullanmayarak montaj işi ile uğraşan şirketlerde çalışabilir, araç, gereç ve ekipman üretimi ve onların bakımını yapabilir, imalat sanayisinde, otomobil sanayisinde ve makine ve tesislerin olduğu ve onların üretim ve bakım ihtiyacının olduğu her yerde iş bulabilir.

A large white airplane is parked on a tarmac. In the background, there are stacks of shipping containers in various colors (blue, orange, red) and a yellow truck with a long trailer. The scene is set against a clear blue sky.

10

**TRAFİK,
ULAŞTIRMA
VE DEPOLAMA**

Kendi yolunuzu seçin, herkesin izlediği yolu takip etmeyin. Kendi yönteminizi oluşturun, herkesin kullandığı yolda her zaman yoğunluk vardır!

Trafik veya **ulaşım**, ulaşım birimlerinin (ulaşım araçlarının) bir yoldan diğerine bir yol ağı boyunca organize hareketidir. Modern ve gelişmiş bir trafik sistemi geleceği ihtiyacıdır. Trafik gelişimi, vatandaşların yaşam kalitesini ve ülkenin genel sanayi gelişimini etkiler. Bu bağlamda, trafik veya ulaşım kelimesi, taşımacılık (karayolu, demiryolu, su, hava ve diğer trafik türleri ile gerçekleştirilir), nakliye öncesi ve sonrası gerçekleştirilen lojistik faaliyetler ve ayrı bir lojistik faaliyet olarak depolama anlamına gelir. **Trafik, ulaştırma ve depolama sektörü**, yolcuları ve bilgileri bir yerden bir yere taşımak ve somut ürünlerin üretilen yerden tüketilecek, daha doğrusu yok edilecek yerlerine aktarmak amacıyla **işlevsel, güvenli, ekonomik ve sürdürülebilir bir şekilde ulaştırılmasına odaklanmış bir sistemdir**.

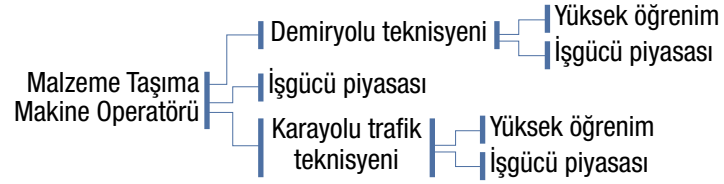
Trafik, ulaştırma ve depolama sektörleri niteliklerinin mevcut olduğu meslek liseleri şunlardır: Manastır "Taki Daskalo" Belediye Meslek Lisesi; Bogdanci "Bogdanci" Belediye Meslek Lisesi; Köprülü "Kole Nedelkovski" Belediye Meslek Lisesi; Vinica "Vanço Pırke" Belediye Meslek Lisesi; Koçana "Goşo Vikentiev" Belediye Meslek Lisesi; Ohri "Aziz Naum Ohridski" Belediye Meslek Lisesi; Pirlepe "Riste Risteski – Riçko" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Vlado Tasevski" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Boro Petruşevski" Belediye Meslek Lisesi; Ustrumca "Nikola Karev" Belediye Meslek Lisesi; Kalkandelen "Moşa Piyade Belediye Meslek Lisesi.

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

**Malzeme Taşıma
Makine Operatörü**

Malların forklift ile indirme, bindirme ve istiflemesini planlar ve hazırlar; forklift ve kaldıraçların düzgün çalışırılığını kontrol eder; gazlı, motorlu ve elektrikli forkliflerle çalışır; iç ulaşırmada kanun ve kurallara saygı duyar; köprülü vinçleri (vinçler), portal ve yarı portal vinçleri (vinçler), hareketli veya sabit konsolları (vinçler), bir direk veya kule ile hareketli ve sabit vinçleri (vinçler) yönetir; yaşam çevresine olumsuz etkilerini en aza indirmek maksadıyla çevresel anlamda zararlı olan malzemeleri depolar yada yok eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Endüstriyel tesisler, şantiyeler, depolar, demiryolları yada hava alanlarında forklift yada vinç operatörü.

DÖRT YIL

Demiryolu teknisyeni

Trenlerin manevra çalışmalarını ve trafik hareketlerini planlar, organize eder ve uygular; yükleme ve boşaltma işlemleri için vagonların organize ve planlamasını yapar; yolcu veznedarının olmadığı duraklarda veznedarlık görevini icra eder; evrak hazırlar ve onların kontrolünü yapar; bilgi işlem teknik ve teknolojileri yardımıyla uzaktan tren trafiğini yönetir; tren sayımı yapar ve tren evraklarını hazırlar; durak veznelerinin ve tüm diğer veznelerin muhasebesel kayıtlarını tutar; yolcu, bagaj ve mal taşımacılığı ile ilgili yapılan taşıma anlaşmalarında hesap ve tahsilat işlerini icra eder; vezne raporları ve kararları hazırlar; trafik güvenliği durumu ile ilgili yapılacak değerlendirme ile alakalı olarak delil toplar ve kontroller yapar; depoya mal girişini yapar, malı saklar, malı depoda taşır ve kullanıcının talebi doğrultusunda teslim eder; trafik ve lojistik alanından ve özellikle de iş güvenliği ve çevre güvenliği açısından kural, prosedür ve kanunları uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Tren görevlisi, haberleşme görevlisi, ulaştırma / ticari teknisyeni, demiryolu istasyon veznedarı, depo operatörü ve nitelikleri doğrultusunda demiryolu trafiği alanındaki diğer işler.

Karayolu trafik teknisyeni

Trafik güvenliğine katkı sağlar, trafiği kayıt altına tutar, tablo ve grafik çizimler düzenler, kavşak ve diğer trafik alanlarının teknik özelliklerini düzenler, trafik sinyalizasyonunu düzenler, belli metod üzerine trafik düzenini belirler ve trafikteki aktif ve pasif güvenlik ile ilgili önlem alır; ülke içi ve uluslararası dolaşımda yolcu ve mal taşımacılığında ulaştırma sürecini organize eder, gerçekleştirir ve takibini yapar; araçların teknik düzgünlük seviyesi ile ilgili onay verir ve her araç sahip olması gereken zorunlu ekipmanların çalışırılığını kontrol eder; trafik kazasında olay yeri inceleme yapabilmek için somut adımlar atar; trafik ve lojistik alanından kural, prosedür ve kanunları uygular, özellikle iş güvenliği ve çevre güvenliği ile ilgili kurallara uyar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Trafik güvenliği düzenleme operatörü, araç kayıt ve sevk memuru (dispeçer), trafik organizasyonu operatörü, ulaştırma araçları kullanma operatörü, trafik kazaları olay yeri inceleme operatörü, depolama operatörü ve elde edilen beceriler doğrultusunda trafik alanından diğer iş yerlerinde.

Ulaştırma ve nakliye teknisyeni

Karayolu taşımacılığının kabul noktasından sevkiyatların teslimine kadarki yolun yürütülmesini planlar, organize eder, gerçekleştirir ve izler; malların depoya kabulünü yapar, ulaştırma sürecinden önce ve sonra malların saklanması yapar, depodaki malları idare eder ve onları teslim eder; malların nakliyesi ve takibi ve malların bir yerden bir yere nakledilmesinde tüm katılımcıların koordine edilmesine ilişkin yük taşıma görevlerini yerine getirir; gümrük formalitelerini uygular; malların kabulü, gümrüklenmesi, nakliyesi ile malların getirilmesi ve götürülmesi ile ilgili gerekli belgeleri toplar ve işler; trafik ve lojistik, özellikle iş güvenliği ve çevre koruma alanındaki düzenlemeleri, prosedürleri ve yasaları uygular; ISO standartlarına uygun çalışır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Ulaştırma operatörü, nakliye operatörü, nakliye gümrük temsilcisi, depolama operatörü, ve elde edilen beceriler doğrultusunda nakliyeciye diğer işlerde yada kendi işini kurarak.

**Trafik lojistik
teknisyeni**

Bir organizasyon kapsamında ulaştırma ile ilgili konuların yönetim ve koordinasyonuna ilişkin teknikler uygular; ulaştırma sürecinin tamamlanmasından sonra yada önce, fiziki kabul, malların işlenmesi, ayrıştırılması, birleştirilmesi, paketlenme ve işaretleme, depolama ve gönderilmesi bakımından gönderilerin depolanması ile ilgili görevleri icra eder; ulaştırma sürecinin sigortalanması, daha doğrusu sigorta poliçelerinin hazırlanması ve yapmak ile ilgili çalışmalarını yerine getirir; müşteri hesabına ve kendi adına olmak kaydıyla, maddi değeri olan malzemelerin gönderi ve kabulü ile ilgili özel organizatör görevlerini yerine getirir, ayrıca ulaştırma ile ilgili diğer işleri de yapar; gönderilerin takip ve taşınması ile ilgili nakliyecilik işlerini icra eder, malların bir yerden diğer yere taşınmasında dahil olan tüm tarafların koordinatörü olarak görev üstlenir; trafik ve lojistik alanlarından kural, prosedür ve kanunları uygular, iş güvenliği ve çevre güvenliği kurallarını uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Ulaştırma lojistik operatörü, depolama operatörü, trafik sigortacılığı temsilcisi, nakliyecisi, ve elde edilen beceriler doğrultusunda nakliyecilik sektöründeki diğer işlerde yada kendi işini kurarak.

11

**TEKSTİL, DERİ
VE BENZER
ÜRÜNLER**

**Hayat mükemmel değildir,
ancak senin giyim tarzın
olabilir!**

Tekstil ve deri sanayi ülkemizdeki ana imalat sanayi dalları olup GSYİH'nin oluşmasında, istihdamın yaratılmasında ve ihracat kaleminde büyük payı vardır. Tekstil ve deri ürünlerinin üretimi, daha doğrusu tekstil üretimi, kıyafet, ayakkabı, deri ve hammaddeler ülke ekonomisinin gelişimi açısından son derece büyük önem arz etmektedir.

Tekstil sanayi ihracatında en çok temsil edilen ürün grupları şunlardır: bayan bluzleri, erkek ve bayan gömlekleri, pantolonlar, iş kıyafetleri, erkek ceket, blazer ve benzeri ürünler; deri sanayisinde ise başlıca ürünler ayakkabılar ve diğer deri ürünleridir.

Deri sanayisinde birincil üretimi deri ve kürk, ayakkabı ve diğer deri aksesuarlar oluşturmaktadır.

Söz konusu niteliklerinin mevcut olduğu meslek liseleri şunlardır: Berova "Aco Ruskovski" Belediye meslek okulu; Manastır "Taki Daskalo" Belediye meslek okulu, Bogdanci "Bogdanci" Belediye meslek okulu, Vinica "Vanço Pirke" Belediye meslek okulu, Delçova "Metodi Mitevski – Brico" Belediye meslek okulu, Kumanova "Pero Nakov" Belediye meslek okulu, Makedonska Kamenica "Mile Yanevski – Cingar" Belediye meslek okulu, Pirlpepe "Gorçe Petrov" Belediye meslek okulu, Üsküp "Koço Racin" Belediye meslek okulu, Struga "Niko Nestor" Belediye meslek okulu, Ustrumca "Nikola Karev" Belediye meslek okulu, Kalkandelen "Goce Stoyçevski" Belediye meslek okulu, İştip "Dimitar Mirasçiev" Belediye meslek okulu.

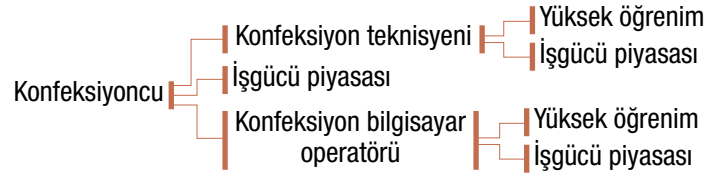
SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

Konfeksiyoncu

İş talimatı uyarınca somut konfeksiyon ürünü için temel ve yardımcı malzemelerin seçimini yapar; kesim şeması oluşturur, kesim kalıbı oluşturur, kesim şemasını kesim kalıbının üstüne oturtur ve kesmiş gerçekleştirir; kesim kısımlarını tamamlar, işyerini hazırlar ve dikim makinasının iş ayarını yapar, arada ütü yapar ve kıyafetim kesim kısımlarının dikimini yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Konfeksiyon malzeme terzisi, konfeksiyon malzeme dikim ustası ve becerileri doğrultusunda diğer iş pozisyonlarında.

DÖRT YIL

Giyim imalat teknisyeni

Operasyonel ve teknik-teknolojik dokümantasyon hazırlar ve onların analizini yapar; dşeme, kesme, dikme ve kıyafetlerin tamamlanmasına yönelik çalışacağı uygun makina ve araçları seçer ve onlarla çalışır; dikim, kesim ve tamamlamaya yönelik operasyonlar yapar, normatifler ve ürün fiyatlandırması yapar; işleme, tamamlama ve kıyafetin bakımına yönelik operasyon ve etap aşamalarını organize eder, takip eder ve kontrolünü sağlar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: kıyafet kesme operatörü, kıyafet dikim operatörü, kıyafet dikim tamamlama operatörü ve becerileri doğrultusunda diğer iş pozisyonlarında.

Giyim tasarım teknisyeni

Müşteri ve amirler tarafından talep edilen kural ve istekler doğrultusunda moda kroki ve koleksiyon hazırlar ve tasarlar; tüm çizim alanlarının uygulanmasıyla, verilen çalışma emri uyarınca yada kendi tasarımını tasarlar;

tasarım fonksiyonu uyarınca farklı yön ve uyum içinde tasarım yapmanın farklı ilkelerini kullanır; çizim fikrini tekstil tasarımı üzerine projelendirir; moda ve kesim çizimleri oluşturmak maksadıyla yazılım programları kullanarak kıyafetler üzerinde yaratıcılık ve tasarım oluşturur; kıyafetlerin kesim parçalarını hazırlar, onları tamamlar ve modeller, elle yada makina yardımıyla deneme modelinin dekorasyonunu yapar; öngörülen deneme modelinin tam olarak hazırlanmasına yönelik gerekli kaynakların planlamasını ve hazırlığını yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: kıyafet tasarımcısı, moda stilcisi, kıyafet kesim operatörü, kıyafet dikim operatörü, kıyafet dikim tamamlama operatörü ve becerileri doğrultusunda diğer iş pozisyonlarında.

Giyim modelleme teknisyeni

Model oluşturur, elle ve bilgisayar yardımıyla ölçüleri belirler; öngörülen deneme modelinin temel konstrüksiyonunu çizer, komple tamamlanmasına yönelik gerekli kaynakların hazırlık ve planlamasını yapar; çağdaş CAD ve CAM sistemleriyle çalışır; kesim kısımlarının modellemesini yapar ve deneme modeli hazırlar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Kıyafet tasarımcısı, kıyafet kesim operatörü, kıyafet dikim operatörü, kıyafet dikim tamamlama operatörü ve becerileri doğrultusunda diğer iş pozisyonlarında.

Ayakkabı teknisyeni

Malzeme kabulü yapar, presleme için malzeme ve ekipmanı düzgün ayarlar, ayakkabıların üst kısımlarının kesim ve sıralamasını yapar; işleme makineleri ile çalışır; ayakkabıların iç ve dış kısımlarını birleştirir ve üst ve alt kısımları monte ederek nihai ürün-ayakkabı elde edene kadar çalışır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Ayakkabı kesim operatörü, Ayakkabı dikim operatörü, ayakkabının üst ve alt kısımlarını birleştiren eleman ve sektördeki benzer iş yerlerinde.

**Ayakkabı
modelleme
teknisyeni**

İşyerinde hazırlık yapar, ayakkabı ve deri aksesuarlarının çizimini ve oluşumunu yapar; deneme modeli oluşturmaya yönelik şablonlar (elle ve/vey bilgisayar üzerinden) oluşturur; teknolojik operasyonlar doğrultusunda araç, gereç ve ekipman kullanır; ayakkabıların temel parçalarının kesimini yapar; yapıştırma ve dikme işlemi yardımıyla işleyerek ve birleştirerek yarım ürün – üst kısım elde eder; üst kısımları alt kısımlar ile birleştirir ve deneme modelinin tamamlamasını icra eder; yeni teknik-teknolojik gelişmeleri, moda trendlerini takip eder ve promosyon amaçlı koleksiyon hazırlar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Ayakkabı tasarımcısı, ayakkabı ve deri aksesuarları modelcisi, Ayakkabı kesim operatörü, Ayakkabı dikim operatörü, ayakkabının alt ve üst kısımlarını birleştiren eleman ve sektördeki benzer iş yerlerinde.

12

**AĞIRLAMA
VE TURİZM**

**Dünya bir kitaptır, seyahat
etmeyenler tek bir sayfa
okumuş kişilerdir!**

Ağırlama, insanların konaklama, yeme, içme, eğlence ve keyif alma ihtiyaçlarını gidermek amacıyla çeşitli hizmetler yapan sanayi dalıdır. Çalışmanın teknolojik sürecini daha yakından inceleyecek olursak ağırlama sektörünün kısmen hizmet işi olduğunu ve çalışmasında üretim işini de içerdiğini göreceğiz. Yiyecek, içki ve içecek hazırlamanın kendisinde üretim emeği karakteri barındırdığını ve maddi üretim alanına girdiğini, diğer taraftan ise oda kiralamanın hizmet olduğunu ve üretim karakteri olmayan emek olduğunu göreceğiz.

Turizm, insanların istirahat ve eğlence maksadıyla yoğun bir şekilde hareket etmelerinden ortaya çıkmış bir sanayi dalıdır. Turizm çok spesifik bir dal olup turistik tüketicilerin farklı ihtiyaçlarını karşılayan faaliyetler bütünüdür.

Ağırlama ve turizm sektörü niteliklerinin mevcut olduğu meslek liseleri şunlardır: Berova "Aco Ruskovski" Belediye Meslek Lisesi; Manastır "Taki Daskalo" Belediye Meslek Lisesi; Köprülü "Kole Nedelkovski" Belediye Meslek Lisesi; Gevgeli "Yosif Yosifovski" Belediye Meslek Lisesi; Kratova "Mitko Pencukliski" Belediye Meslek Lisesi; Kriva Palanka "Gorçe Petrov" Belediye Meslek Lisesi; Kruşova "Naum Naumovski Borçe" Belediye Meslek Lisesi; Makedonski Brod "Aziz Naum Ohridski" Belediye Meslek Lisesi; Ohri "Vanço Pitoşevski" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Lazar Tanev" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Şaip Yusufi" Belediye Meslek Lisesi; Struga "Niko Nestor" Belediye Meslek Lisesi; Kalkandelen "Moşa Piyade" Belediye Meslek Lisesi; İştip "Kole Nehtenin" Belediye Meslek Lisesi.

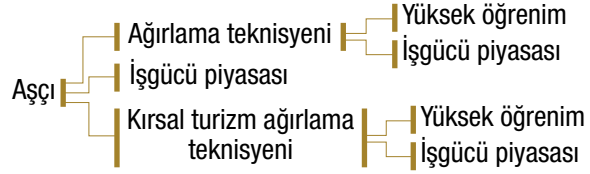
SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

Aşçı

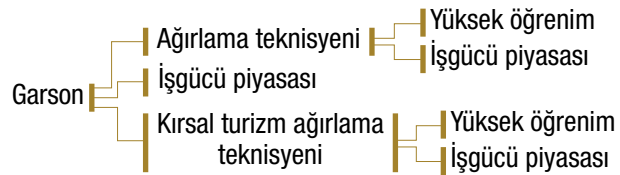

Farklı pişmiş ürün türlerini sonuçlandırmak için gıda ürünleri hazırlar: soğuk ve sıcak mezeler, çorbalar, güveç ve krepler, temel soslar, etli yemekler, balık, yengeçler ve deniz mahsulleri, mezeler, vejetaryen yemekleri, salatalar, tatlılar, ulusal yemekler, düzgün yiyecekler; yiyecekleri uygun kablarda servis eder, süsler ve sunar; mutfak işlerinin kayıtlarını tutar, günceller, normlara uyar, iş ve hizmetlerin kalitesi ile ilgili garanti verir, çalışma ve çevre düzenlemelerine uygun olarak iş yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Aşçı.

DÖRT YIL

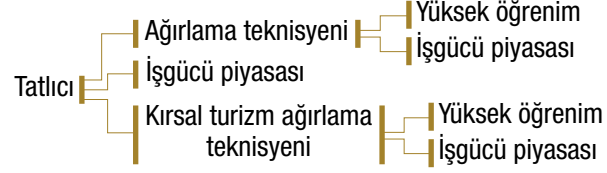
Garson

Ofiste ve servis edilen salonda hazırlık çalışmaları yapar ve kıyafet kuralı uygular; konukları karşılar ve eşlik eder, sipariş alır ve ikram teknikleri uygulayarak konuklara hizmet eder; açık, şişelenmiş ve karışık içki ve içecekler hazırlar ve servis eder; hizmetleri hesaplar ve misafirleri uğurlar; normlara uygun çalışır, iş ve hizmetlerin kalitesi için garanti verir ve ayrıca çalışma ve çevre korunmasına ilişkin yönetmeliklere uygun olarak çalışır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Garson.

ÜÇ YIL

Tatlıcı

Tariflerine göre çeşitli tatlı ürünler hazırlar ve tamamlar; bir tatlı için dekorasyon hazırlar ve tamamlar; farklı hamur işlerinden kek ve hamur işi tatlılar pişirir; dolgu maddeleri, filetolar ve kaplamalar hazırlar; taze doldurulmuş hamur işleri, tatlılar, çikolata ürünleri ve çeşitli dondurma ve dondurma ürünleri üretir; normlara uygun çalışır, iş ve hizmetlerin kalitesini garanti eder, çalışma ve çevrenin korunmasına ilişkin yönetmeliklere uygun olarak çalışır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Tatlıcı.

Ağırlama teknisyeni

Hizmet kullanıcılarının gereksinimlerini karşılamak maksadıyla mutfak ve ağırlama sektöründeki işleri yapar; yiyecek ve içecek hazırlama ve sunma planı ve organizasyonu yapar, yiyecek ve içecek ile ilgili teklifler hazırlar, çeşitli yiyecek ve içecek hazırlama ve servis eder.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Mutfak teknisyeni, Ağırlama teknisyeni.

DÖRT YIL

Turistik otel teknisyeni

Müşteri ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla acenta ve resepsiyonistin görevlerini yerine getirir; verilen hizmetlerle ilgili rezervasyon yapar ve ağırlama-turizm sektöründe kullanılan yazılım programını kullanır, müşterimin talepleri doğrultusunda ürün ve hizmet geliştirir; konaklama/ağırlama yapılacak yerde karşılama, yerleşme ve uğurlama esnasında yapılacak işleri yapar ve ikram edilen ürünlerin ve verilen hizmetlerin ücretlendirmesini hesaplar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Acenta görevlisi, resepsiyon görevlisi.

Kırsal turizm ağırlama teknisyeni

Kırsal ortamda turistlerin konaklamalarıyla ilgili bir ağırlama tesisinde veya köy evinde iş faaliyetleri gerçekleştirir; tesisin genel planlamasını, kalınacak odaları, bahçeyi, çiftliği ve bahçenin genel düzenlemesini yapar; teklif hazırlar ve konuklar için konaklama ve yiyecek fiyatlarını hesaplar; yiyecek ve içecek hazırlar ve servis eder; promosyon etkinlikleri gerçekleştirir, turist hizmetlerinin satış ve tahsilatını yapar; tesisteki mahsul ve hayvancılık üretimiyle ilgilenir.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Kırsal turizm operatörü.

DÖRT YIL

Etkinlik ve animasyon (eğlence) teknisyeni

Müşteri ihtiyaçlarını karşılamak üzere çeşitli etkinliklerin, faaliyetlerin ve animasyon içeriklerinin organizasyonu ve icraasıyla ilgili görevleri yerine getirir; turistlerin konaklamasını zenginleştirmek amacıyla etkinlikler, faaliyetler ve animasyon içerikleri planlar, oluşturur ve düzenler; aynı zamanda promosyon faaliyetleri yapar ve fiyatlandırma ve rezervasyon hizmetleri de yürütmektedir.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:Turizm animatörü, faaliyet ve etkinlik teknisyeni.

13

**KİMYA VE
TEKNOLOJİ**

” *Formül ile, deney yardımıyla,
mikroskop altından yeni çağdaş
teknolojilere doğru!*

Kimya ve Teknoloji sektörleri, müşteri gereksinimlerini ve ihtiyaçlarını karşılamak ve çevreyi korumak amacıyla işlevsel, güvenli, sürdürülebilir, kaliteli ürünler ve süreçler sunmaktadır. Sektör insan yaşamı için hayati öneme sahiptir ve çevrenin yaratılması, değiştirilmesi ve iyileştirilmesinden doğrudan sorumludur. Dünyanın en önemli endüstrilerinden biri olan kimya endüstrisi, yenilikleri artırarak sağlık ve çevre risklerini azaltan ve sürdürülebilir kalkınma sağlayan üretim süreçleri sağlama eğilimindedir. Bu nedenle günümüzde kimya ve teknoloji sektörlerindeki eğilim, kolayca elde edilebilen ve kolayca geri dönüştürülebilir geliştirilmiş özelliklere sahip yeni malzemeler ve optimum enerji kullanımı ile çevre üzerinde minimum etkiye sahip yeni teknolojiler üretmektir.

Tüketici ihtiyaçlarını karşılamak için kaliteli gıda üretimi ile ilgilenen bu sektörün bir parçası olan gıda endüstrisi, besinsel ve farmasötikal özellikleri biraraya toplayan fonksiyonel ürünler yaratmak yolunda gelişmektedir.

Söz konusu niteliklerinin mevcut olduğu meslek liseleri şunlardır: Köprülü "Dimitriya Çupovski" Belediye Meslek Lisesi; Vinica "Vanço Prke" Belediye Meslek Lisesi; Gostiva "Gostivar" Belediye Meslek Lisesi; Delçova "Metodiya Mitevski - Brico" Belediye Meslek Lisesi; Kumanova "Kiro Burnaz" Belediye Meslek Lisesi; Negotino "Aziz Kiril ve Metodi" Belediye Meslek Lisesi; Pirlpepe "Ordan Çopela" Belediye Meslek Lisesi; Sveti Nikole "Koço Racin" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Mariya Kiri - Sklodovska" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp Dimitar Vlahov" Belediye Meslek Lisesi; Struga "Niko Nestor" Belediye Meslek Lisesi; Ustrumca "Dimitar Vlahov" Belediye Meslek Lisesi; Kalkandelen "Goce Stoyçeski" Belediye Meslek Lisesi.

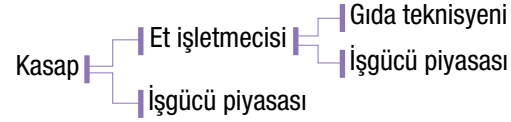
SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

İKİ YIL

Kasap

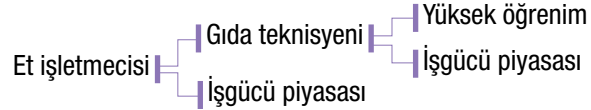

İşleme ve satış maksadıyla etin kesimi, doğranması, kemiksizleştirilmesi ve kategorizasyonunda çalışır; tuzlama, salamura hazırlama ve et ürünleri hammaddelerini hazırlamada, sosis üretim hattında, etin termik işlem görme bölümünde, ete soğuk füme uygulamada, fermentasyon ve kurutmada; yağ katmanlarının eritilmesinde, soğutma, paketleme, kurutma ve et ve et mamüllerinin bakımında, et ve et mamüllerinin satışında çalışır.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: kesimhanelerde birincil ve ikinci operasyonlarda, et ve et mamülleri işleme imalathanelerinde ve et ve et mamülleri satan dükkanlarda çalışabilir.

ÜÇ YIL

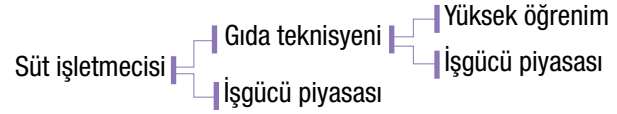
Et işletmecisi

Et elde etme, eti işleme ve ete muamele yapma yoluyla taze et ürünleri elde edilen sanayiye çalışır, ayrıca et ve çeşitli et mamülleri satışında görev alır.

Eti işleyerek çeşitli taze et ürünleri elde edebilen teknolojik süreçlerde görev alabilecek kapasitededir, etie birincil işlemeyi yapar, et ve et ürünlerini satış ve kullanıma hazır hale getirmeye, et ve et ürünlerini saklama ve depolama yapılacak duruma getirebilecek seviyededir; taze et ürünleri elde etme sürecinde kullanılan araç, gereç ve ekipmanlarla çalışabilir ve onların bakımını yapabilir; et ve et ürünlerinin güvenilirliğinin ispatlandığı ve kontrollerinin yapıldığı standartları uygular; iş arkadaşları, müşteriler ve amirleriyle irtibat kurar. Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Et işletmecisi, Et ve et ürünleri işletmecisi-satıcısı, taze et ürünleri üreticisi, pastörüze edilmiş et ürünleri üreticisi, sterilize edilmiş et ürünleri üreticisi, dayanıklı et ürünleri üreticisi ve et işletmecisindeki diğer alanlarda çalışabilir.

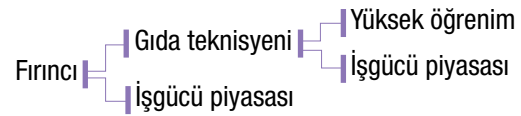
Süt işletmecisi

Sütten kurallara ve standartlara uygun olarak çeşitli süt ürünleri elde edilen teknolojik süreçlerde iş operasyonları yerine getirir; sütün elde edilmesi sürecinde, ulaştırılmasında ve işlem gören tesislere kabulunu uygun ve standartlar çerçevesinde yapar; süt ve süt ürünlerini işler, muhafaza eder ve onları depolar; taze süt ürünleri elde edilen üretim sürecinde kullanılan araç, gereç ve ekipmanları kullanır ve onların bakımını yapar; süt ve süt ürünlerinin güvenilirliğinin ispatlandığı ve kontrollerinin yapıldığı standartları uygular; iş arkadaşları, müşteriler ve amirleriyle irtibat kurar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Çiftlik sütçüsü, süt üreticisi, yoğurt ürünleri üreticisi, tereyağı üreticisi, peynir üreticisi ve süt endüstrisindeki diğer işler, süt çiftlikleri veya özel süt ve süt ürünleri satan mağazalarda çalışabilir.

Fırıncı

Hamuru yoğurma ve pişirme sırasında uygun şekilde işlem den geçirin, çeşitli un ve unlu mamülleri üretilen teknolojik işletmelerde görev alır, unlu mamülleriyle işler, saklar ve depolar; üretim sürecinde kullanılan araç, gereç ve ekipmanlarla çalışır ve onların bakımını yapar; işi planlar ve yürütülmesi için koşulları sağlar; hamur ve unlu mamullerin güvenilirliğinin ispatlandığı ve kontrollerinin yapıldığı standartları uygular; meslektaşları ve amirleri ile iletişim kurar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Ekmek üretimi yapan fırınlarda, unlu maller ve pizza üretimi yapan fırınlarda, börek, milföy hamuru ve pide fırınlarında, yufka ve kadayıf üreten fırınlarda ve pizzacılar da, börekçilerde, klasik restoranlarda ve geleneksel Makedon yemekleri servis eden restoranlar gibi fırın sektöründeki diğer yerlerde çalışabilir.

Kozmetik ve kimya ürünleri teknisyeni

İşyeri düzenlemelerini ve standartlarını uygulayarak kişisel çalışma ve iş başında çalışma hazırlıklarını gerçekleştirir; çalışmaya uygun araç ve gereç takımlarını seçer; kimyasal ve kozmetik ürünlerin teknolojik üretim sürecini izler ve kontrol eder; işin düzgün ve eksiksiz yapılması için uygun koşullar sağlar; kimyasal ve kozmetik hammadde, yarı ürün ve ürünlerin içerik, özellik ve etkilerini analiz eder ve inceler; ürünlere yönelik uygun ambalajı seçer.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrenci kimyasal ve kozmetik ürünlerin üretim, kontrol ve analiz sektörlerinde şu pozisyonlarda çalışabilir: kozmetik sanayi operatörü, deterjan sanayisi operatörü, organik-polimer sanayi operatörü, organik olmayan sanayi operatörü, ürün ve malzeme kalite kontrol personeli, kimyasal süreç operatörü, ambalajlama, paketleme ve etiketleme makineleri operatörü ve kimyasal ve kozmetik alanındaki diğer pozisyonlarda görev alabilir.

DÖRT YIL

Çevre teknisyeni

İşyeri düzenlemelerini ve standartlarını uygulayarak kişisel çalışma ve iş başında çalışma hazırlıklarını gerçekleştirir; somut analizleri gerçekleştirmeye yönelik gerekli malzemeleri hazırlar; çeşitli örneklerin (su, hava ve toprak) fiziksel-kimyasal analizini yapar; çeşitli yerlerden alınan örneklerin mikrobiyolojik analizini yapar, atık ve tehlikeli madde analizi yapar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrenci çevre laboratuvarı, atık yönetim şirketleri, arıtma tesislerinde ve üretim tesislerinde şu pozisyonlarda çalışabilir: atık ve tehlikeli madde kontrol personeli, kaynaklarda gaz emisyonu kontrol elemanı, mikrobiyolojik ve sıhhi analiz operatörü, su kalitesi kontrol elemanı ve sektördeki benzer yerlerde çalışabilir.

Kimya laboratuvar teknisyeni

İşyeri düzenlemelerini ve standartlarını uygulayarak kişisel çalışma ve iş başında çalışma hazırlıklarını gerçekleştirir; numunenin (su, hava, toprak, hammadde ve yarı mamul ürünler, bitmiş ürünler (gıda, inorganik ve organik endüstrilerden) duyuşal (sensör) ve kalitatif analizini yapar; numunenin kantitatif analizini yapar, basit rutin saha ve üretim süreçlerini çalışmalarını gerçekleştirir; kimyasal testlerden elde edilen verileri işler ve hesaplar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrenci kimya laboratuvarında şu pozisyonlarda çalışabilir: atık ve tehlikeli madde kontrol personeli, kaynaklarda gaz emisyonu kontrol elemanı, kimyasal süreç operatörü; ve gıda ürünleri işleme ve üretimi, ilaç sanayi, tarımsal-kimyasal ürünler sanayi, kozmetik ürünler, kağıt üretimi,

Gıda teknisyeni

yakır üretimi, deterjan ve benzer ürünlerin üretildiği işletmeler, bilimsel araştırma alanında faaliyet gösteren özel ve tüzel kişiler ve kimya laboratuvarlarında görev alabilir.

İşyeri düzenlemelerini ve standartlarını uygulayarak kişisel çalışma ve iş başında çalışma hazırlıklarını gerçekleştirir; hammadde, yarı mamül, ürün ve ambalajların kalitesini değerlendirir ve kontrol eder; üretim sürecinin sürdürüldüğü araç, gereç ve ekipmanları yönetir; gıda sektöründeki belli başlı teknolojik operasyonları takip, kontrol ve icralarını yapar, iç denetleme yapar, iyi derecede hijyenik ve üretim pratiği uygular.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Tahıl İşleyicisi / değirmenci, Şekerleme ürünleri üreticisi / Şekerlemeci, Meyve ve Sebze İşletmecisi, alkolsüz ve alkollü içecek üreticisi, bira ve sirke üreticisi, şeker üreticisi, maya ve etanol üreticisi, kahve, çay ve gıda takviyesi üreticisi, süt ve süt ürünleri üreticisi, et ve et ürünleri işletmecisi, ekmeç ve unlu mamül üreticisi, mikrobiyolojik ve sıhhi analiz operatörü, ürün ve malzeme kalite kontrol personeli, kimyasal süreç operatörü, ambalajlama, paketleme ve etiketleme makinesi operatörü, endüstriyel üretim, laboratuvarlar, el sanatları ve gıda ticaretindeki diğer pozisyonlarda.

14

**ORMANCILIK
VE AĞAÇ
İŞLEMECİLİĞİ**

**Odundan gemi yapabilirsin,
ancak kendi evini de
yapabilirsin. Öğren ve göster!**

Ormancılık, ormanların incelenmesi ve ormanların ve bunlarla ilişkili diğer doğal kaynakların yönetilme şeklini ele alan bir endüstri dalıdır. Kendi kendini yenileme, doğal yapıları, karma yaşam alanları ve doğal gençleşmeleri ile ormanlar, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin şu an ve gelecekteki en önemli kaynaklarından biridir. Devletimizin elverişli coğrafi konumu ve ılıman Akdeniz ve karasal iklimin etkisi, ormanda 319'dan fazla ağaç ve çalı türüne, 80'den fazla alt çeşit ve 119 cins ve 54 ağaç familyasına sahip olmamızı sağlamaktadır. Coğrafyamızda bulunan ana ağaç türleri: Çam ağacı, ladin, meşe, beyaz çam, karaçam, kayın ve çalı ve daha küçük bir yüzdede yeşillik ve meyve ağaçları vardır. Ormanların böyle çeşitliliğe sahip olması, ormanların korunması ve geliştirilmesi bakımından, orman uzmanlarının bu ağaçların gelişimi ve onların kullanımı ile ilgili geniş bilgi yelpazesine sahip olmalarını gerektirmektedir. Ağaç, katı ve aynı zamanda elastik olan doğal, canlı bir malzemedir. Türü, kökeni ve büyümesi onun özelliklerini belirler. Kullanımı çok amaçlıdır. Deneyimli bir işçinin ellerinde, ağaç tüm güzelliğini sergiler. Şekillendirme ve montajda farklı yüzeysel işlem yöntemleri kullanılmaktadır. Ağaç, çoğu kez plastik, metal, tekstil ve deri ile kombin edilebilen bir malzemedir. Ancak ağaç, inşaat sektöründe kullanıldığı gibi, kaba işlemeden sonra da kullanılabilir. Ağaç ile ilgili tipik işlemler şunlardır: testere ile kesmek, biçkilme, oymak, çivileme, yapıştırma. Bu meslek ailesinde yedi meslek vardır. Onları tanıyalım!

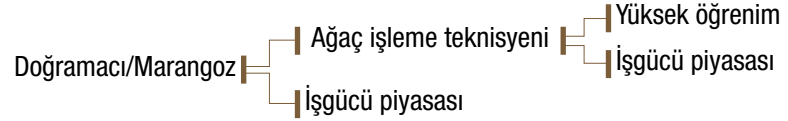
Ormancılık ve ağaç işlemeçiliği niteliklerinin mevcut olduğu meslek liseleri şunlardır: Berova "Aco Ruskovski" Belediye Meslek Lisesi; Demir Hisar "Kirste P. Misirkov" Belediye Meslek Lisesi; Kavadar "Gorçe Petrov" Belediye Meslek Lisesi; Pirlpe "Gorçe Petrov" Belediye Meslek Lisesi; Üsküp "Georgi Dimitrov" Belediye Meslek Lisesi; Ustrumca "Nikola Karev" Belediye Meslek Lisesi; Kalkandelen "Moşa Piyade" Belediye Meslek Lisesi;

SÜRE

NİTELİK ÜNVANI

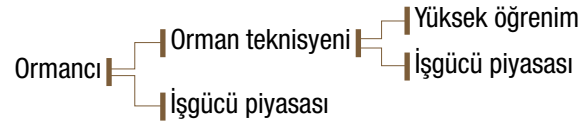
NİTELİK TANIMI VE ÇALIŞMA/İŞ BULMA ALANLARI

ÜÇ YIL

Doğramacı/Marangoz

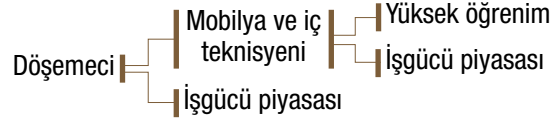
Ağaç parçaları keser, şekillendirir, toplar ve onarır; ağacın yüzeyini parlatmak, kesmek yada inşaat tahtası elde etmek için veya tahta ürünlerin fabrikasyonunu yapmak maksadıyla elektrikli testereler, ağaç yontma ve ağaç işleme makineleri gibi çeşitli ahşap işleme makinelerini kurar ve onlarla çalışır; ağaçtan elementler, konstrüksiyonlar, yarı mamüller ve ürünler yapar, marangozluk el ve elektrikli aletler kullanarak PVC pencere ve kapılar monte eder, alüminyum yada ağaç – alüminyum pencere kapılar monte eder. Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir:

Mobilya ve iç mekan marangozu, inşaat doğrama marangozu.

Ormancı

Ormanları denetler, korur, düzenler ve kullanır; ağaçları/fidanları inceler, kesimi yapılacakları işaretler, taze fidanlar eker, ağaçları keser, budama yapar, nakliye için yükleme ve başka şeyler yapar; ormancılar tohum toplar ve farklı türde orman ağacı fidanları yetiştirmeye çalışır; ayrıca onların gelişimlerini ve olası hastalık ve zararlarının oluşumunu izlerler; ormancılar, fidanların ve genel olarak ormanı korumak için önlemler alırlar ve teklifte bulunurlar; ahşap ürünleri üreticileri ahşap işleme fabrikalarında, atölyelerinde ve zanaatkarların yanında istihdam edilmektedir. Söz konusu nitelikleri edinen öğrenci ormancı olarak çalışabilir.

ÜÇ YIL

Döşemeci

Mobilya döşemelerini üretir, tamir eder veya değiştirir; değerli antika parçaların restorasyonunu yapar; ağac, ağaç kısımlarını ve plakaları el aletleri ve basit makineler yardımıyla işler; döşeme şablonları oluşturur; döşeme yapabilmek amacıyla kumaş ve diğer malzemelerden hazırlık yapar; standart mobilya parçaları, duvar panoları ve benzer ürünlerin döşemesini yapar. Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Üretim kapasitesi olan özel döşemecide yada kendi işini kurar.

Mobilya ve iç mekan teknisyeni

Mobilya üretimi, iç döşeme alanında ve inşaat marangozluğu alanında çalışmalar yapar; teknik-teknolojik dokümantasyon, üretimin operasyonel hazırlanması ve işin standardizasyonunu hazırlar; ahşap, ahşap plakalar ve yardımcı malzemeleri hazırlar ve sınıflandırır; şablonlar hazırlar, döşeme tabanını hazırlar, duvar panelleri, tavan veya mobilya kaplamaları için örtüler ve bunların montajı yapar; döşemeye yarayan malzemelerin kesme ve dikişini yapar; yarı mamulleri ve mamülleri bağlar/monte eder, ürünleri bakım, onarım ve kontrolünü yapar; planlanan ürünlerin fiyatını ve bitmiş ürünün satışını hesaplar; mobilya, inşaat marangozluk parçaları ve özel ürünlerin elementlerini, konstrüksiyonlarını, yarı mamul ürünler ve tam ürünleri hazırlar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Üretim hazırlık operatörü, ahşap ve plakaların işlenmesine yönelik teknolojik süreçler operatörü, mobilyanın yumuşak kısımları ve iç dekorasyonuna yönelik parçaların hazırlama operatörü.

DÖRT YIL

Orman teknisyeni

Ağaçlandırma için dikim materyali üretiminin gözetimini planlar ve organize eder; orman üretim materyali ve ikincil orman ürünlerini toplar; tohumların işlenmesi ve muhafaza edilmesi depolanması, kesimlerin toplanması ve işaretlenmesi; orman bitkilerinin tohum kalitesi incelemesine, ağaçlandırma ve bakımına katılır; bitkilerin korunmasına yönelik önleyici ve baskıcı önlemler uygular, odun kütlesini, ekimleri hesaplar; orman yangınlarıyla mücadele grubuna önderlik eder; orman düzenlenmesine yönelik farklı ölçüm ve ölçme cihazları, araçlar ve gereçler kullanır; ahşap ürünlerin temizlenmesi, kesilmesi, teslimini organize eder ve yönetir; orman korumasına yönelik teşhis servisini gözlemler.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Ormanları ağaçlandırma ve koruma operatörü, Orman üretimi operatörü.

**Peysaj
tasarım
teknisyeni**

Dendromateryaller ve süs bitkilerinin üretimini planlar ve organize eder; tohum ve parçaları toplar, işler ve depolar; ekim malzemesinin sağlık durumunun ekimi, nakli, aşılması, yetiştirilmesi ve izlenmesi için alan hazırlar; bitki hastalıklarını ve zarar verenleri tespit eder ve önler; çevreyi yeşillendirmek, yeşil alanları çevre düzenlemesi için projeler tasarlar ve onları yürütür; dikim malzemelerinin ulaşımını sağlar; kırmak veya kesmek için gövdeleri işaretler; yeşil alanların bakımı için makine ve araçları kullanır; malzeme, ürün ve saha çalışanlarıyla ilgilenir; günlük yapılanlar ve harcamaların kayıtlarını tutar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Yeşil alanların projelendirilmesi, işlenmesi ve bakımlarının yapılmasına yönelik iş operatörü, ekim malzemesi üretimi operatörü.

**Ağaç işleme
teknisyeni**

Teknik-teknolojik dokümantasyon hazırlar, malzeme girişi, sınıflandırılması ve depolaması yapar, ahşabın emprenye edilmesi ve kereste fabrikası üretimini sağlar; kurutma, yürütme ve kontrollü kurutma modlarını ayarlar; odun kurutma ve çiftleşmeyi hazırlar, organize eder ve kalite kontrolü yapar; kaplama ve ahşap plaka yapmak için tomruk bıçkı makineleri işletir; planlanan ürünlerin maliyetini ve bitmiş ürünün satışını hesaplar.

Söz konusu nitelikleri edinen öğrencinin çalışabileceği işler şu şekildedir: Ahşap kurutma ve buharlaştırma operatörü, ahşap plaka üretim operatörü, ahşabın kereste işletilmesi operatörü.

Центар за стручно
образование и обука

Образование за вработување
во Северна Македонија

Иşbu rehberini içeriği sayesinde Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ndeki çđrenimin parçası olan mesleki eğitim, sunduğu imkanlar, mesleki öğrenimınaşama ve türlerini, mesleki öğrenimdeki sektörler/dallar, nitelikler ve iş imkanlarını, sektör niteliklerinin kapsandığı liseleri ve işinize yarayabilecek diğer bilgileri sizlere uygun bir şekilde verebilmeyi ümir ediyoruz. Mesleki öğrenim, mesleki öğrenimdeki okullar, mesleki öğrenim nitelikleri ve işlerle ilgili daha fazla bilgi için aşaağıdaki bağlantıları size yöneltiyoruz:

Mesleki öğrenime yönelik:

<http://csoo.edu.mk/pocetna/za-csoo/>

Mesleki liseler listesi için:

<http://csoo.edu.mk/images/stories/lista%20na%20sredni%20ucilista.pdf>

Nitelikler için:

<http://mrk.mk/?lang=mk>

İş/istihdam için:

<https://zanimanja.mk/>

Mesleki Eğitim ve Öğrenim Merkezi, İsviçre Geliştirme ve İşbirliği Ajansı tarafından desteklenen ve HELVETAS Kuzey Makedonya, Makedon Sivil Eğitim Merkezi ve Makedonya Ticaret Odası tarafından uygulanan Kuzey Makedonya'da İstihdama Yönelik projesinin işbu Rehberinin hazırlanmasında gösterilen yardımlar için teşekkürlerini ifade eder.

